

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.07 – МКР.1952 «С» 2023.10.26. 002.ПЗ

ОПАНАСЕНКА ІГОРЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧА

2024 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ Факультет (ННІ)**

УДК 336:658.15:005.334

ПОГОДЖЕНО

Декан економічного факультету

_____ **Анатолій ДІБРОВА**

“ ___ ” _____ 2024 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувачка кафедри фінанси

_____ **Наталія ШВЕЦЬ**

“ ___ ” _____ 2024р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**“Організація ефективної системи ризик-менеджменту в управлінні
структурою капіталу”**

Спеціальність 072 - “Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”
Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми Освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

к.е.н., доцент

_____

Руслана ОПАЛЬЧУК

Керівник магістерської

кваліфікаційної роботи

д.е.н, доцент

_____

Олена ЛЕМІШКО

Виконав

_____

Ігор ОПАНАСЕНКО

КИЇВ - 2024

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри фінансів, д.е.н. проф.
_____ **Наталія ШВЕЦЬ**

"3" жовтня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту
Опанасенку Ігорю Олександровичу

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської роботи: **«Організація ефективної системи ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу»**

Затверджена наказом ректора НУБіП України від 26.10.2023 р. № 1952 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 15.11.2024 р.

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, Інтернет-ресурси, фінансова і статистична звітність ПрАТ «Київстар».

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні основи ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу.
2. Аналітичне забезпечення формування капіталу ПрАТ «Київстар».
3. Шляхи підвищення ефективності управління структурою капіталу.

Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, схеми.

Дата видачі завдання «3» жовтня 2023 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**
Завдання прийняв до виконання

_____

Олена ЛЕМІШКО
Ігор ОПАНАСЕНКО

РЕФЕРАТ

Магістерська робота «Організація ефективної системи ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу» складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (55 джерел), містить 12 рисунків та 37 таблиць. Основний текст магістерської роботи викладений на 90 сторінках комп'ютерного тексту.

Метою дослідження є розробка та впровадженні ефективної системи управління ризиками, яка дозволить оптимізувати структуру капіталу підприємства.

Об'єкт дослідження є Приватне акціонерне товариство “Київстар”.

Предмет дослідження є система ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу.

У першому розділі роботи було розглянуто теоретичні основи ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу. В цьому розділі було надано економічну суть капіталу, а також було визначено та надана характеристика структурі капіталу. Розглянуто методи управління структурою капіталу.

У другому розділі проведено аналітичне забезпечення формування капіталу ПрАТ “Київстар”. Проаналізовано фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства. Проведено аналіз фінансової стійкості підприємства. Також був проведений аналіз та оцінка фінансового ризику в системі управління підприємством.

У третьому розділі запропоновано основні шляхи покращення ефективності управління структурою капіталу. Розроблено рекомендації щодо оптимізації структури капіталу ПрАТ “Київстар”.

Ключові слова:

управління капіталом, ризик, ризик-менеджмент, оптимізація структури капіталу, структура капіталу.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ	7
1.1 Економічна природа та структура капіталу.....	7
1.2 Методи управління структурою капіталу	15
1.3 Ризик-менеджмент як елемент комплексної системи управління капіталом підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПрАТ “КИЇВСТАР”	32
2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства	32
2.2 Аналіз фінансової стійкості.....	43
2.3 Аналіз і оцінка фінансового ризику в системі управління підприємством.....	53
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ	65
3.1. Обґрунтування необхідності заходів із вдосконалення структури власного та залученого капіталу підприємства	65
3.2 Напрями підвищення ефективності ризик-менеджменту управління структурою капіталу підприємства.....	69
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний бізнес працює в динамічному та непередбачуваному середовищі глобалізації, технологічних проривів, політичної нестабільності та мінливих споживчих уподобань, що створює безліч ризиків. До таких ризиків можна віднести: фінансові, операційні та технологічні ризики, ризики репутації і геополітичні ризики та інші. Кожен з цих ризиків може суттєво вплинути на фінансові результати підприємства.

Організація ефективної системи ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу є невід'ємною складовою успішного ведення бізнесу в такому середовищі. Структура капіталу, як баланс між власним і позиковим капіталом, має безпосередній вплив на фінансову стійкість підприємства, його вартість та здатність залучати додаткове фінансування. Неправильно підібрана структура капіталу може призвести до фінансових труднощів, зниження конкурентоспроможності та навіть банкрутства. Вибір оптимальної структури капіталу залежить від стратегічних цілей підприємства, його галузі діяльності, розміру та інших факторів.

Вагомий внесок у тему ризик-менеджменту та управління структурою капіталу внесли такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: І. О. Бланк, В. М. Понамаренко, Є. В. Бортнікова, О. М. Кузьмак, І. Ю. Івченко, О. Г. Біла, І. Фішер; К. Маркс, Дж. Нітзан, М.А. Дем'яненко, А.А. Мазаракі, Н.М. Ушакової, Л.О. Лігоненко, Н.О. Власової, В.А. Сідун, Т. Л. Бартон, У. Г. Шенкир, П. Л. Уокер, А. О. Старостіна, В. А. Кравченко, В.В. Вітлінським, П.А. Золіним, М.Г. Лапустою.

Мета магістерською роботи полягає в розробці та впровадженні ефективної системи управління ризиками, яка дозволить оптимізувати структуру капіталу підприємства та забезпечити його фінансову стійкість в умовах невизначеності та мінливості зовнішнього середовища.

Для досягнення вказаної мети було поставлено наступні **завдання**:

- розглянути теоретичні основи капіталу та ризик-менеджменту;

- опрацювати методи управління структурою капіталу;
- надати характеристику ризиків управління капіталом;
- надати фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства;
- проаналізувати структуру капіталу;
- запропонувати шляхи удосконалення управління структурою капіталу.

Об'єктом дослідження є Приватне акціонерне товариство “Київстар”.

Предметом дослідження є система ризик-менеджменту в управлінні структурою капіталу.

Методи досліджень. Для вирішення поставлених в магістерській дипломній роботі завдань використовувалися наступні методи дослідження: методи дедукції, індукції, синтезу та аналізу; горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз, метод експертних оцінок, статистичного аналізу та причинно-наслідкових зв'язків. Сукупність методів, що застосовуються в ході дослідження, дозволила в повному обсязі проаналізувати питання проблематики, що розглядається.

Інформаційна база. Теоретичною та методологічною базою дослідження послужили праці вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань організації ризик-менеджменту, управління капіталом та його структурою. Емпіричною основою дослідження стали законодавчі та нормативні акти України, монографії, періодичні видання, наукові доповіді, дані з мережі Інтернет. Також були використані консолідовані річні фінансові звіти ПрАТ “Київстар” за 2020-2022 роки.

Ключові слова: управління капіталом, ризик, ризик-менеджмент, оптимізація структури капіталу, структура капіталу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ

1.1 Економічна природа та структура капіталу

Дослідження природи капіталу як економічної категорії та його структури завжди були в центрі уваги вітчизняних і зарубіжних дослідників. Це питання розглядалося в різних фундаментальних працях, починаючи від класиків політичної економії та закінчуючи провідними представниками сучасної економічної школи. Капітал відіграє ключову роль у процесі розподілу, перерозподілу та споживання багатства.

Термін "капітал", який має латинські корені ("capitalis" - головний, основний), сьогодні є одним з найважливіших понять у сучасному світі, що характеризує економічну силу та потенціал. Капіталом не можна назвати лише гроші, це набагато ширше поняття, що охоплює ресурси, які можуть бути використані для виробництва товарів та послуг, а також для отримання прибутку. Для кращого розуміння розвитку трактування значення "Капітал" розглянемо характеристику, яку надавали різні економічні школи (таблиця 1.1.)

Таблиця 1.1

Розвиток наукових поглядів на зміст поняття «капітал»

Період, країна	Напрямок, представники	Визначення капіталу
Початок XVIII ст.	Школа меркантилістів	Капітал ототожнюється з певною сумою грошей.
Середина XVIII ст., Франція	Школа фізіократів (Ф. Кене)	Капітал – засоби сільськогосподарського виробництва, яке є найбільш наближеним до природи. Поділили капітал на основний та оборотний.
70-ті роки XVIII ст., Англія	Класична політекономія (А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. С. Мілль)	Капітал – засоби, що використовуються у виробництві для отримання прибутку, провідний фактор розвитку продуктивних сил суспільства, частину багатства країни, раніше нагромаджений матеріально-економічний продукт праці.

XIX ст., Німеччина	Марксизм (К. Маркс)	Капітал – це соціально-економічна категорія; вартість, що збільшується із застосуванням найманої праці; це сутність, що проявляється в русі, проходить три стадії свого існування (грошову, виробничу, товарну).
70-ті роки XIX ст., Австрія	Суб'єктивний напрям (К. Менгер, Е. Бем-Баверк)	Капітал – похідна сутність від початкових категорій – праці та землі, похідний фактор виробництва, проміжний продукт виробництва.
90-ті роки XIX ст., Англія	Неокласична школа (А. Маршал)	Спостерігається два підходи до сутності капіталу на рівні макро- і мікроекономіки. На рівні макроекономіки капітал є сукупністю засобів виробництва, що забезпечена ресурсами праці та землі. На рівні мікроекономіки це частина багатства власника, що може бути ним використана для отримання доходу.
30-40 роки XX ст., Англія, США	Кейнсіанство (Дж. М. Кейнс)	Капітал – це багатство, здатне приносити дохід.
XX-XXI ст., Німеччина, Австрія	Новітня школа (Й. Шумпетер)	Капітал – це «фонд купівельної сили», за рахунок якого придбаваються засоби виробництва для використання з метою технічного, технологічного, суспільного прогресу у часі. Функція капіталу – забезпечення якісного розвитку суспільства.

Джерело: сформовано на основі [11, с. 175]

Поняття "капітал" зазнавало значних змін протягом всієї історії економічної думки. Від простої суми грошей у меркантилістів до складних економічних відносин в сучасній теорії. Більшість економістів пов'язують капітал з виробництвом, розглядаючи його як засіб виробництва, необхідний для отримання прибутку.

Капітал є багатограним і має тривалу історію розвитку. Його розуміння змінювалося в залежності від економічних умов, соціальних відносин та методологічних підходів різних шкіл економічної думки. Сучасне розуміння капіталу враховує як його матеріальну сторону (засоби виробництва), так і його

соціальний аспект (відносини власності, розподіл доходів). Розглянувши трактування сутності поняття “капітал” зарубіжної літератури, також потрібно розглянути вітчизняну літературу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Трактування поняття “капітал” в літературних джерелах

Автор	“Капітал - це...”
Бланк І.А. [7, с. 261]	“це загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих в формування його активів”
Пономарьов. Д.К. [32, с. 54]	“загальна вартість засобів у будь-яких формах, які інвестуються у створення його активів та являє собою один з найважливіших елементів, які є загальною сумою фінансових ресурсів підприємства”
Базилевич В.Д.[2]	“складний, багаторівневий та багатоаспектний феномен, який визначає самоорганізацію господарської діяльності, що спрямована на самозростання вартості”.
Ізюмська В.А [18]	“усі види майнових і інтелектуальних цінностей, вкладених інвестором в об'єкти підприємницької діяльності з метою одержання прибутку”
Югас Є.Ф. [54]	“сукупність грошових, матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства, які створюються за допомогою різних джерел і використовуються ним для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку”
Євтушевська О., Чернов К. [15]	“додаткова вартість (економічний підхід), як відносини власності, що виникають в процесі заснування суб'єкта господарювання, коли співвласниками є декілька осіб та перед якими виникають зобов'язання (юридичний), як джерело формування активів (обліковий)”
Щербань О. Д., Невдачина О. І. [53]	“сукупність грошових, нематеріальних і матеріальних активів, що мобілізовані з різних джерел і беруть участь в процесах операційної та інвестиційної діяльності з метою отримання доходу та максимізації ринкової вартості”

Основною класифікаційною ознакою капіталу є його належність підприємству: власний та позиковий капітал (рис. 1.1). Власний капітал є основою фінансової стійкості підприємства та ресурсом, який гарантує автономію та незалежність компанії від зовнішніх кредиторів. Даний капітал

виступає сумою коштів, інвестованих власниками в бізнес, а також накопичений прибуток, який не був розподілений між акціонерами. Простота залучення і зниження ризику банкрутства - це те, що дуже добре характеризує цей капітал. Для розрахунку власного капіталу (1.2) можна скористатися фундаментальним рівнянням бухгалтерського балансу (1.1):

$$A = BK + Z \quad (1.1)$$

де BK - власний капітал

A - Активи

Z - зобов'язання

Формулу знаходження власного капіталу можна інтерпретувати як “власний капітал підприємства є часткою в активах підприємства, яка залишається після відрахування його зобов'язань” [19].

$$BK = A - Z \quad (1.2)$$

Позиковий капітал - це кошти, які підприємство тимчасово залучає від зовнішніх кредиторів (від банків, інших підприємства, інвесторів, інших фінансових інститутів) на певних умовах. Фундаментальним принципом такого залучення коштів є його платність та повернення, так як цей капітал стає боргом підприємства. Крім повернення основної суми богу, підприємство повинно ще сплатити відсотки за користування ним. Відсотками вважається винагорода кредитора за надання ним коштів у позику суб'єкту господарювання на певний період, вони також компенсують кредитору інфляційні втрати та інші ризики, пов'язані з кредитуванням. Залучення позикових коштів пов'язане з ризиками, а саме:

1. Якщо підприємство не зможе вчасно обслуговувати свої борги (погашати основну суму кредиту та сплачувати відсотки), це може призвести до серйозних фінансових труднощів, аж до банкрутства.

2. Зміна відсоткових ставок або валютних курсів може суттєво збільшити витрати на обслуговування кредиту, що може негативно вплинути на фінансовий стан підприємства.

3. Нераціональне залучення позикових коштів може призвести до підвищення фінансового левериджу, що знижує стійкість підприємства до зовнішніх шоків.

Таким чином можна сказати, що з одного боку занадто велика частка позикових коштів в структурі капіталу зменшує фінансову стійкість підприємства, але з іншого боку занадто мала частка або взагалі не використання позикових коштів не дозволяє підприємству розвиватися. Саме тому підприємства, які використовують позиковий капітал мають більш високі фінансові потенціали розвитку, а також можливості до збільшення фінансової рентабельності діяльності, але разом з цим приймають фінансові ризики та загрозу банкрутства. Використовуючи рівняння бухгалтерського балансу (1.1) виведемо формулу знаходження позикового капіталу (1.3):

$$З = А - ВК \quad (1.3)$$

Формулу знаходження зобов'язань можна інтерпретувати як “зобов'язання підприємства є часткою в активах підприємства, яка залишається після відрахування власного капіталу” [19].

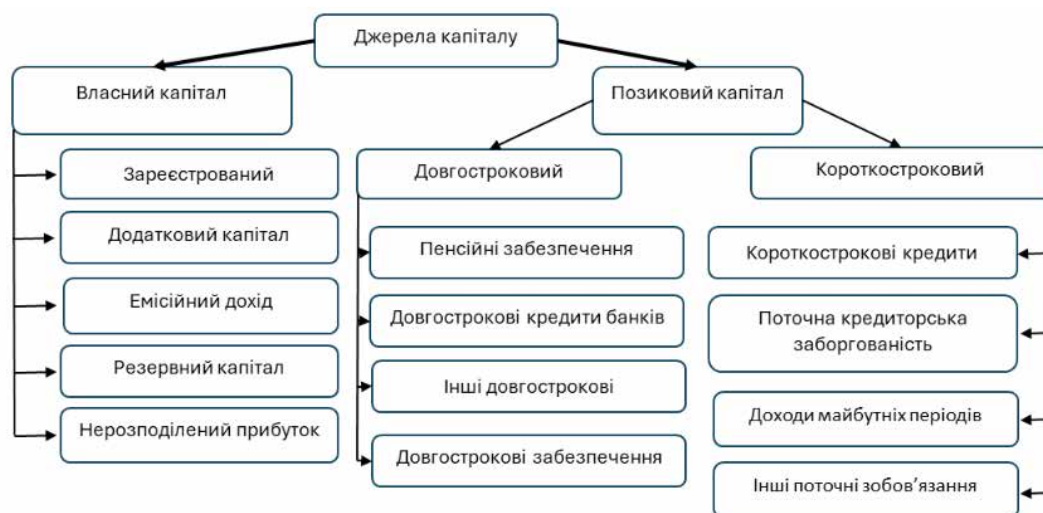

Рис. 1.1 Джерела фінансування капіталу підприємства

Джерело: складено автором на основі [12]

Основними складовими власного капіталу є зареєстрований (пайовий) капітал, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток.

Найважливішою складовою в власному капіталу, все-таки, є зареєстрований (пайовий) капітал. Саме з нього починається формуватися капітал підприємства, це фундамент без якого підприємства не можуть розпочати діяльність. Якщо підприємство є акціонерним, то внески інвесторів характеризують рівень володіння підприємством. Кожна акція є своєрідним "паєм" у власності компанії. Чим більше акцій має інвестор, тим більша його частка у власності і тим більший вплив він має на прийняття рішень в компанії. Додатковий капітал формується з джерел, що перевищують номінальну вартість акцій або інвестиції засновника. Іншими словами, вони є додатковими коштами, залученими в компанію, і непов'язані безпосередньо зі збільшенням статутного капіталу. Прикладом такого капіталу є ситуація, коли акції продаються за ціною, вищою за їх номінальну вартість, різниця між цими сумами відноситься до додаткового капіталу. Також до цього капіталу відносять вартість активів, яка збільшилася в наслідок їх переоцінки. Резервний капітал створюється з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства, а також для покриття можливих непередбачених витрат або збитків у майбутньому, це так звана "фінансова подушка безпеки". Нерозподілений прибуток є частиною чистого прибутку

підприємства, яка залишається у розпорядженні компанії після виплати дивідендів, формування резервного капіталу та інших відрахувань. Іншими словами, це ті кошти, які підприємство може використовувати на свій розсуд.

Позиковий капітал складається з довгострокового та короткострокового капіталу. Довгостроковий позиковий капітал підприємство залучає на тривалий термін, зазвичай більше одного року. Це важливий інструмент фінансування для підприємств щодо реалізації великих інвестиційних проектів та забезпечення довгострокового розвитку. Основними джерелами довгострокового позикового капіталу є: банківські кредити (інвестиційні кредити, реконструкційні кредити), облігації, фінансовий лізинг, та інші. Короткостроковий позиковий капітал, навпаки, залучають на термін до 1 року. Цей вид фінансування використовується для покриття поточних потреб та забезпечення безперервної діяльності. Основними джерелами короткострокового капіталу є: банківські кредити (короткострокові кредити, овердрафт, торговий кредит), короткострокові облігації, кредиторська заборгованість.

Розглянувши характеристику частин капіталу узагальнимо в таблиці 1.3 основні відмінності власного та позикового капіталу.

Таблиця 1.3

Відмінності між власним і позиковим капіталом

Характеристика	Власний капітал	Позиковий капітал
Джерело коштів	Внески засновників, нерозподілений прибуток, емісія акцій	Кредити банків, облігаційні позики, торговий кредит
Право власності	Належить підприємству	Належить кредиторам
Повернення	Не потребує повернення	Потребує повернення у встановлений строк
Вплив на управління	Власники мають право голосу на загальних зборах і впливають на прийняття рішень	Кредитори не мають права голосу, але можуть впливати на умови кредитування
Податок на прибуток	Не оподатковується безпосередньо, але прибуток, отриманий за рахунок використання	Відсотки за позиковим капіталом, як правило, є податковими витратами

	власного капіталу, оподатковується	
Ризик	Для власників – ризик втрати інвестицій. Для підприємства – ризик втрати контролю над підприємством при залученні великої кількості позикового капіталу	Для кредиторів – ризик неповернення кредиту
Фінансова стійкість	Збільшення власного капіталу підвищує фінансову стійкість підприємства	Залежність від позикового капіталу може знизити фінансову стійкість
Гнучкість використання	Більш гнучке використання, немає обмежень за строками	Використання обмежено умовами кредитного договору

Джерело: складено автором на основі [25]

Проведений аналіз чітко демонструє, що власний та позиковий капітали мають як суттєві відмінності, так і різні впливи на діяльність підприємства. Розуміння цих відмінностей є ключовим для прийняття обґрунтованих рішень щодо фінансування підприємства. Як власний, так і позиковий капітал мають свої переваги та недоліки, і вибір того чи іншого джерела фінансування залежить від конкретних потреб та цілей підприємства. В таблиці 1.4 представлені переваги та недоліки власного та позикового капіталу відповідно, які дадуть змогу оцінити необхідність їх залучення.

Таблиця 1.4

Переваги та недоліки власного та позикового капіталу

Власний капітал	
Переваги	Недоліки
1. Простота залучення. На відміну від позикових коштів, власний капітал не вимагає складних процедур оформлення та узгодження з кредиторами.	1. Обмеженість обсягу залучення через нестачу власних коштів.
2. Висока здатність генерувати прибуток (не сплачується відсоток за користування капіталу)	2. Має вищу вартість

3. Підвищення фінансової стійкості, платоспроможності та низький ризик банкрутства	3. Накопичення значного обсягу власного капіталу може зайняти тривалий час, особливо для молодих підприємств.
4. Підвищує кредитоспроможність. Наявність значного обсягу власного капіталу свідчить про фінансову стабільність підприємства і підвищує його привабливість для кредиторів.	4. Розбавлення власної частки в структурі пайового капіталу.
Позиковий капітал	
1. Більші обсяги залучення, особливо при високому кредитному рейтингу	1. Ризик втрати фінансової стійкості та платоспроможності
2. Можливість зростання фінансового потенціалу підприємства	2. зменшення розміру прибутку з необхідністю сплачувати відсотки
3. Здатність генерувати зростання рівня рентабельності власного капіталу за рахунок ефекту фінансового важеля	3. Можливість банкрутства в разі не сплати боргів
4. Використання механізму податкового коректора	4. Обмеженість напрямів використання кредитів кредитним договором, цільове спрямування
5. Різноманітність джерел і можливість пошуку більш дешевого позикового капіталу	5. наявність штрафних санкцій за порушення умов кредитного договору
	6. Складність процедури залучення

Джерело: складено на основі [27]

1.2 Методи управління структурою капіталу

Управління капіталом на будь-якому підприємстві спрямоване на забезпечення його достатнім обсягом коштів для придбання необхідних активів, а також на оптимізацію структури самого капіталу та підвищення ефективності його використання. Тобто, одним з найважливіших завдань в управлінні капіталом підприємства є оптимізація структури капіталу. Оптимізація є постійним процесом, який вимагає ретельного аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів, а також глибокого розуміння фінансових інструментів. Правильно

підібрана структура капіталу є ключем до успішного розвитку будь-якого підприємства.

Автори [27, с. 47] проаналізували різні визначення поняття «структура капіталу», вони дійшли до висновків, що оптимальна структура капіталу – це співвідношення між власним і позиковим капіталом, який забезпечує ефективну пропорційність між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства. Не існує критеріїв співвідношення власного та позикового капіталу, натомість існує безліч факторів, як суб'єктивних, так і об'єктивних, використання яких дозволяє цілеспрямовано сформуванати структуру капіталу, яка б забезпечувала умови для найбільш ефективного його використання підприємством. До таких факторів можна віднести форми власності підприємства, етапів його розвитку, галузі, в якій воно функціонує, масштабів господарської діяльності, а також від фіскальної та грошово-кредитної політики в державі та інших факторів [13, ст. 443].

Такі вчені як Бренда Н.І., Редзюк Т.Ю., Ворона К.В. виділили власні думки щодо факторів, які визначають структуру капіталу. Дані фактори представлені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Фактори, що визначають структуру капіталу

Фактор	Опис
Галузеві особливості операційної діяльності	Кожна галузь має свої специфічні ризики, цикли та інвестиційні потреби. Наприклад, високотехнологічні галузі часто потребують значних інвестицій у дослідження та розробки і можуть мати вищу частку позикового капіталу.
Стадія життєвого циклу підприємства	Молоді підприємства з конкурентоспроможною продукцією здатні залучати більше позикового

	капіталу для розвитку, тоді як зрілі підприємства використовують переважно власні кошти.
Кон'юнктура фінансового ринку	Відсоткові ставки, доступність кредитів та вартість капіталу на ринку мають значний вплив на вибір інструментів фінансування. Якщо відсоткові ставки є низькими, підприємства можуть бути більш схильними до залучення боргових коштів.
Рівень рентабельності операційної діяльності	Велика прибутковість дозволяє підприємству легше обслуговувати борги і залучати додаткове фінансування. Компанії з низькою рентабельністю можуть бути обмежені у використанні позикових коштів.
Податковий тиск на компанію	Податкові пільги на інвестований капітал або відсотки за кредитами можуть вплинути на вибір структури капіталу.
Ступінь концентрації акціонерного капіталу	Прагнення капіталовласників зберегти контрольний пакет акцій

Джерело: складено автором на основі [5]

Столяров В. Ф., Островецький В. І. зазначають, що на формування структури капіталу впливають ряд факторів, які розділяють на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх належать макроекономічні (розвиненість ринків капіталу і динаміка основних макроекономічних змінних) і інституційні (ставки оподаткування і обов'язкового резервування, досконалість правової системи в частині захисту прав власників та інвесторів) чинники, а також бізнес-ризики (політичні, інфляцію, зміни обмінного курсу, облікової ставки тощо). До внутрішніх – особливості галузі (тривалість проєктів, необхідні обсяги фінансування, рівень постійних витрат), розмір компаній, рівень кваліфікації працівників [42, с. 88].

Важливо також пам'ятати, що управління структурою капіталу підприємства здійснюється з використанням системи принципів і методів розробки

управлінських рішень, які безпосередньо пов'язані з ефективністю його використання. Принципи, що представлені на рис. 1.2, служать компасом, допомагаючи підприємствам рухатися в правильному напрямку та приймати обґрунтовані рішення щодо фінансування своєї діяльності.

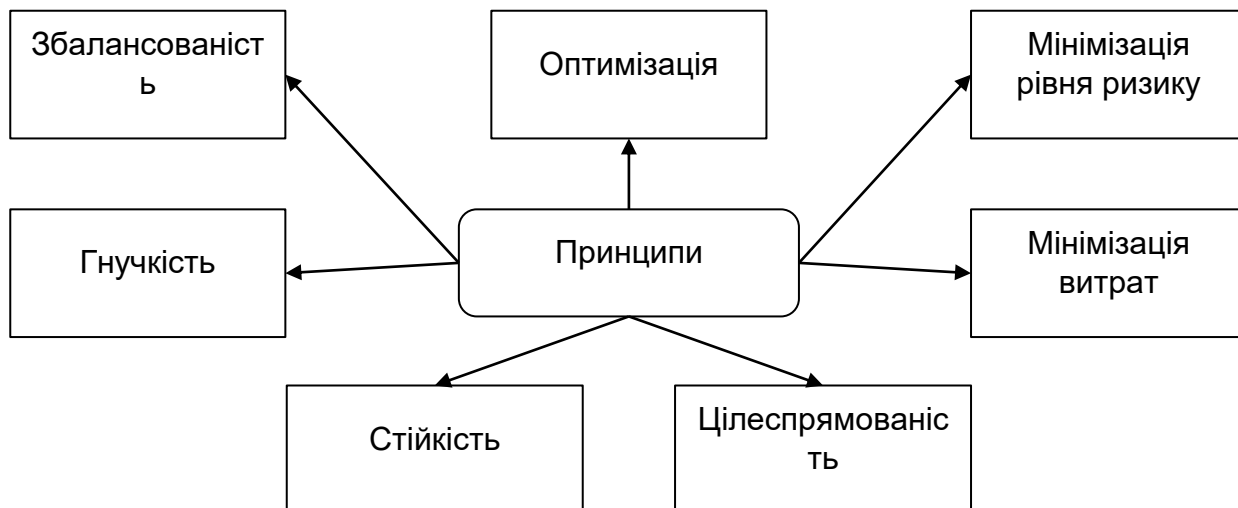

Рис. 1.2 Основні принципи управління структурою капіталу

Джерело: складено автором на основі [11]

Методи управління структурою капіталу можна розписати за такими критеріями [12]:

1. за критерієм максимізації фінансової рентабельності;
2. за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків;
3. за критерієм мінімізації вартості капіталу.

Метод максимізації фінансової рентабельності є одним з найпоширеніших до управління структурою капіталу підприємства. Він полягає в тому, щоб знайти таке співвідношення власного та позикового капіталу, яке забезпечить максимальну віддачу на інвестований капітал. Даний метод характеризується використанням механізму фінансового левеїджу [16].

Фінансовий левеїдж представляє собою використання підприємством позикових коштів, що впливає на зміни рентабельності власного капіталу. Іншими словами, фінансовий левеїдж є об'єктивним фактором, зумовлений наявністю позикових коштів в обсязі капіталу, який використовує підприємство, що дозволяє йому отримувати додатковий прибуток на власний капітал [16].

Основна ідея фінансового левериджу полягає саме в тому, що прибуток, отриманий від позикових коштів для інвестування, повинен перевищувати відсотки, які необхідно сплачувати за використання цих коштів. В іншому ж випадку, якщо сума відсотків, які підприємству необхідно буде заплатити за позикові кошти, перевищуватиме прибуток, то власники не тільки не отримають додаткового прибутку, а також можуть втратити частину свого початкового вкладення. Даний метод є потужним інструментом для збільшення рентабельності підприємства. Однак, його використання пов'язане з певними ризиками. Тому підприємство повинно ретельно зважити всі "за" і "проти" перед тим, як приймати рішення про залучення додаткових коштів.

Метод управління структурою капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків має на меті застосування диференційованого вибору джерел фінансування складових частин активів. Диференційований підхід є одним з ключових елементів управління структурою капіталу, спрямованого на мінімізацію фінансового ризику[5]. Даний підхід передбачає, що різні активи підприємства мають різний рівень ризику і відповідно до цього обираються різні джерела фінансування. Відповідно до призначення активи підприємства з урахуванням часу поділяються на три групи [12]:

1. Необоротні активи - це довгострокові матеріальні і нематеріальні активи, більша частина яких приймає участь в процесі виробництва продукції, робіт і послуг більше одного року і кругообігу засобів організації, забезпечує приплив грошових засобів [35].
2. Постійна частина оборотних активів - це мінімальна потреба в оборотних коштах, яку підприємство повинно постійно підтримувати для виконання своїх зобов'язань без переривання виробничого процесу.
3. Змінна частина оборотних активів - це та частина оборотних коштів підприємства, обсяг якої безпосередньо залежить від коливань виробничої та збутової діяльності. Тобто це частина оборотних активів, яка змінюється в залежності від сезонних коливань, кон'юнктури ринку, маркетингових

кампаній та інших факторів, що впливають на обсяг виробництва і реалізації продукції.

Розуміння різного рівня ризику різних видів активів є ключовим для ефективного управління. Завдяки цьому можна оптимізувати використання ресурсів, знизити ризики і підвищити фінансову стійкість бізнесу. Таким чином існує три різних підходи до фінансування даних груп активів (рис. 1.3). Недоліком є визначення співвідношення лише між постійними джерелами фінансування (оборотними і необоротними активами), не розкриває співвідношення між власним і позиковим капіталом.

Оптимальна структура капіталу буде залежати від обраної політики фінансування активів, яка включає [12]:

1) Агресивний підхід - за цим підходом необоротні та половина постійної частини оборотних активів формуються за рахунок власного капіталу (ВК) та довгострокового позикового капіталу (ДПК). Решта половина постійної частини оборотних активів та вся змінна частина оборотних активів формується за рахунок короткострокового позикового капіталу (КПК). Дана модель дає змогу здійснювати операційну діяльність із мінімальною потребою у власному капіталі, але разом з тим вона має серйозний недолік, можуть виникнути проблеми з платоспроможністю та фінансовою стабільністю підприємства;

2) Консервативний підхід - за цим підходом за рахунок власного та довгострокового позикового капіталу фінансуються необоротні активи, постійні та половина змінних оборотних активів. Інша половина змінних оборотних активів фінансується за рахунок короткострокового позикового капіталу. Дана модель фінансування активів дасть змогу підприємству забезпечувати високий рівень своєї фінансової стабільності в процесі розвитку;

3) Компромісний підхід - за цим підходом вся змінна частина оборотних активів формується за рахунок короткострокового позикового капіталу. Необоротні активи та постійна частина оборотних активів формується за рахунок власного та довгострокового позикового капіталу. Дана модель дозволяє

підприємству досягти оптимального співвідношення між ризиком та прибутковістю.

Склад активів підприємств	Агресивний	Консервативний	Компромісний
Необоротні активи	VK+ДПК	VK + ДПК	VK+ДПК
Постійна частина оборотних активів			
Змінна частина оборотних активів	КПК	КПК	КПК

Рис. 1.3 Політика фінансування активів

Джерело: складено автором на основі [30]

Суть методу управління структурою капіталу за критерієм мінімізації вартості капіталу проявляється в тому, щоб знайти певне співвідношення між власними та позиковими коштами, за якого середньозважена вартість капіталу буде мінімальною.

Метод ґрунтується на попередній оцінці власного та запозиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу та пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства [53, с. 85]. Тому при оптимізації джерел фінансування потрібно керуватися положенням, що «всі без винятку джерела фінансування, в тому числі власні, мають певну ціну – так звану ціну інвестиційного капіталу. Вона представляє собою прибуток, який мають принести інвестиції, і виражається процентною ставкою (нормою) від суми залученого капіталу, яку необхідно сплатити інвесторові протягом року за користування його капіталом» [17, с. 57].

Вартість капіталу за даним методом диференціюється наступним чином:

- 1) окремими елементами власного капіталу;

- 2) Окремими елементами позикового капіталу;
- 3) Середньозваженою вартістю капіталу.

Вартість власного капіталу підприємства— це та ціна, яку підприємство сплачує власникам за використання капіталу у вигляді відсотків або дивідендів на вкладений капітал.

Вартість позикового капіталу - це та ціна, яку підприємство сплачує за використання позикових коштів. Можна сказати, що це плата за право користуватися грошима, які підприємство отримує у вигляді кредитів, облігацій або інших фінансових інструментів.

Після розрахунку вартості кожного джерела капіталу обчислюють середньозважену вартість капіталу (weighted average cost of capital або WACC). Вона є відносною величиною, виражається у відсотках та є головним критеріальним показником оцінки. Це середня величина з потрібною прибутковістю за різними джерелами фінансування, де важелем слугує питома вага кожного елемента капіталу у загальному його розмірі. Показники вартості складових частин і середньозваженої вартості капіталу використовують при виборі найбільш оптимального варіанту структури капіталу, фінансування поточної діяльності. Процес такої оптимізації полягає у попередній оцінці вартості власного і позикового капіталу при різних варіантах його залучення та розрахунку середньозваженої вартості капіталу за обраними варіантами. Той варіант, де середньозважена вартість капіталу є мінімальною і вважається за кращий підхід до формування його структури.

1.3 Ризик-менеджмент як елемент комплексної системи управління капіталом підприємства

Сталий розвиток бізнесу в сучасному динамічному світі неможливий без ефективного управління ризиками. Нові технології, економічні кризи та зміни в законодавстві створюють безліч викликів, які необхідно прогнозувати та мінімізувати. Ризик - це можливість виникнення негативних подій, які можуть

вплинути на досягнення цілей або результати певної діяльності. В контексті бізнесу та управління, ризик визначається як ймовірність виникнення подій, що можуть призвести до фінансових втрат, втрати репутації, втрати ринкової позиції, а також до інших негативних наслідків для підприємства [51]. Саме тому ризик-менеджмент стає обов'язковим видом діяльності підприємств. Основні підходи до визначення сутності поняття “ризик-менеджмент” надані в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Підходи до визначення поняття «Ризик-менеджмент»

Автор	Визначення
Клименюк	Ризик-менеджмент можна визначити як систему заходів, спрямованих на зниження негативного впливу непередбачених подій на об'єкт або систему, а також на розробку стратегій та варіантів відновлення після таких подій
Глушевський В. В.	Виділяє такі способи управління ризиком, як уникнення ризику, попередження ризику, прийняття ризику та зниження рівня ризику
Івченко І.Ю.	Сукупність методів, прийомів і заходів що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикових подій і вживати заходів до їхнього зменшення
Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І.	Комплекс управлінських дій та заходів впливу на суб'єкти господарської діяльності, який забезпечує максимально широке охоплення можливих ризиків, обґрунтоване прийняття і доведення їх впливу до оптимально можливих меж для зниження ймовірності

Джерело: сформовано на основі [22]

На основі аналізу робіт вітчизняних та зарубіжних науковців, можна зробити висновок, що головними завданнями ризик-менеджменту є [24]:

- зменшення невизначеності в процесах прийняття рішень;
- визначення та моніторинг стану різних сфер діяльності та ситуацій, що виникають у зв'язку з можливістю небажаних змін;
- досягнення балансу між вигодами від зменшення рівня ризику і необхідними для цього витратами;

- прогнозування настання ризикових подій;
- визначення необхідних засобів і прийомів щодо зниження наслідків ризику до прийнятних (допустимих) рівнів;
- розробка програм управління ризиками;
- профілактика виникнення ризиків;
- мінімізація збитків, спричинених ризиками;
- максимізація додаткового прибутку, який отримує підприємство внаслідок управління ризиками.

Капітал підприємства відіграє центральну роль в управлінні ризиками. Більший обсяг капіталу забезпечує підприємству більшу фінансову стійкість, дозволяючи йому пережити тимчасові труднощі та інвестувати в заходи з управління ризиками. Наявність капіталу дозволяє підприємству інвестувати в нові технології, продукти та ринки, що може знизити залежність від одного напрямку діяльності та диверсифікувати ризики. Але хоч капітал і є важливим інструментом для подолання ризиків, сам по собі він також піддається певним загрозам. Саме тому ризик-менеджмент є невід'ємною частиною комплексної системи управління капіталом підприємства.

Ефективний ризик-менеджмент є ключовим елементом у збереженні та примноженні капіталу підприємства. Оцінка та управління ризиками дозволяє приймати обґрунтовані рішення для мінімізації потенційних інвестиційних втрат. Добре розвинена система управління ризиками підвищує стійкість підприємства до зовнішніх і внутрішніх потрясінь і є запорукою її довгострокового успіху. Крім того, демонстрація ефективного управління ризиками підвищує довіру інвесторів, сприяючи залученню додаткового фінансування. Багато підприємств зобов'язані мати такі системи на законодавчому рівні.

Усі ризики є унікальними, оскільки вони формуються під впливом різноманітних факторів, характерних для кожної конкретної ситуації. Однак,

незважаючи на свою унікальність, ризики мають певні спільні характеристики, які дозволяють їх класифікувати та аналізувати.

Характеристика ризиків (рис.1.4) є сукупністю ознак, які відрізняють один ризик від іншого. Дані ознаки дають змогу зрозуміти, як саме ризик може впливати на підприємство та які заходи необхідно вжити для його управління. Чим детальніше є опис ризику, тим ефективніше буде контроль за ним.

Рис 1.4 Основні характеристики ризиків

Джерело: складено автором на основі [45]

Наведена схема є відмінним інструментом для систематичної оцінки ризиків. Вона допомагає підприємствам краще розуміти свої ризики, приймати обґрунтовані рішення та ефективніше їх управляти. Також, для досягнення максимальної ефективності, можна доповнити цей інструмент іншими методами і підходами до управління ризиками: залучення експертів, використання матриць ризиків та інші.

Розглянувши за якими ознаками можна згрупувати ризики та оцінювати їх потенційну небезпеку, тепер розглянемо основні категорії ризики, які впливають на капітал (рис. 1.5)

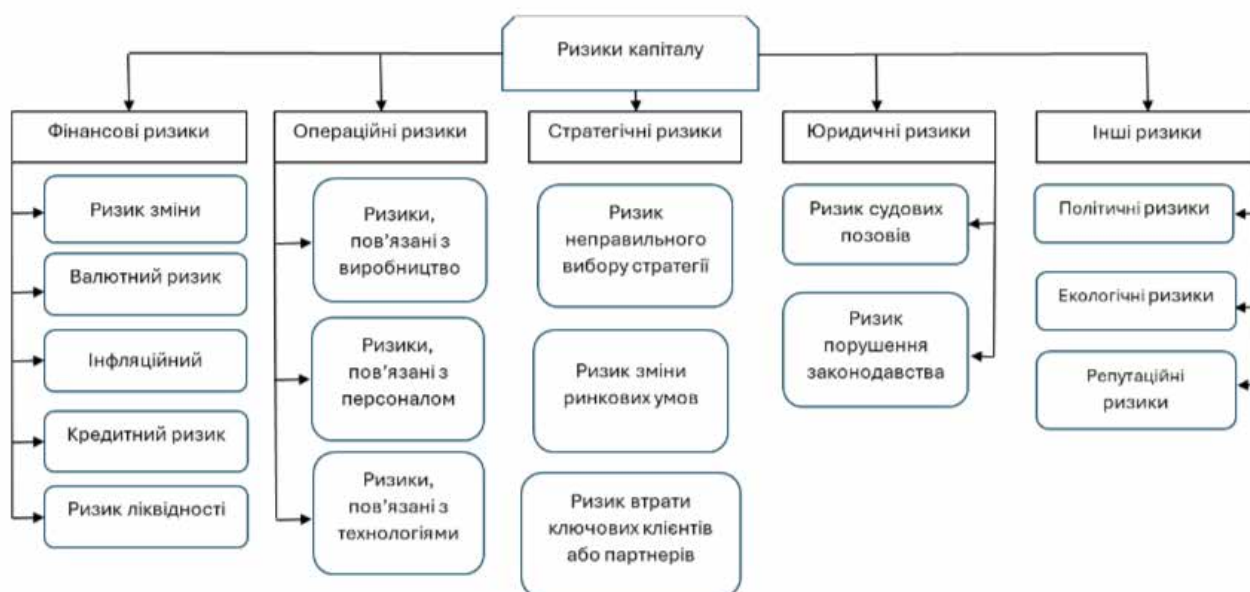

Рис 1.5 Категорії ризиків, що впливають на капітал

Джерело: складено автором на основі [9]

Оцінка впливу різних видів ризиків на капітал підприємства є досить складною і залежить від багатьох факторів: специфіка діяльності компанії, розмір, галузь, а також загальний економічний ситуації. Так кожна група ризиків має свої масштаби та вплив на капітал підприємств. Найменший вплив мають юридичні та інші ризики. Хоча судові позови, порушення законодавства та екологічні проблеми можуть призвести до значних фінансових витрат, їх вплив на капітал може бути меншим, якщо компанія має ефективну систему управління ризиками.

Фінансові, операційні та стратегічні ризики мають значний вплив на капітал підприємства. Якщо стратегія не відповідає реальним потребам ринку або внутрішнім можливостям підприємства, то ресурси (кошти, персонал, матеріали) цього підприємства будуть використовуватися неефективно. Це призводить до зниження прибутковості та вартості компанії. Теж саме із втратою конкурентних переваг, що призведе до втрати частки ринку та прибутковості.

Найбільших проблем для капіталу створюють фінансові ризики. Зміна процентних ставок є одним з найпотужніших факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства. Підвищення ставок збільшує витрати на обслуговування боргу, зменшуючи прибуток, тоді як зниження ставок може

стимулювати інвестиції та підвищити прибутковість. Ці коливання створюють значну невизначеність в управлінні капіталом.

Валютний ризик - це ризик фінансових втрат, пов'язаних зі змінами валютних курсів. Він виникає, коли компанія здійснює операції в іноземній валюті або має активи або зобов'язання, номіновані в іноземній валюті. Тобто, якщо підприємство мало більше зобов'язань у валюті, то підвищення валютних курсів спричинить збільшення витрат на обслуговування цих зобов'язань. Якщо ж у підприємства була значна частина своїх активів в іноземній валюті, то воно може отримати певну вигоду від підвищення валютних курсів.

Ефективне управління фінансовими ризиками є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Завдяки добре розробленій системі управління ризиками, компанії можуть знизити свою вразливість до зовнішніх шоків і забезпечити стабільність свого фінансового стану. Важливо зазначити, що всі ризики взаємопов'язані і можуть посилювати один одного.

Процес управління ризиками включає такі етапи: планування управління ризиками, ідентифікація ризиків, якісна оцінка ризиків, кількісна оцінка ризиків, планування реагування на ризики, а також моніторинг і контроль ризиків (рис. 1.6).

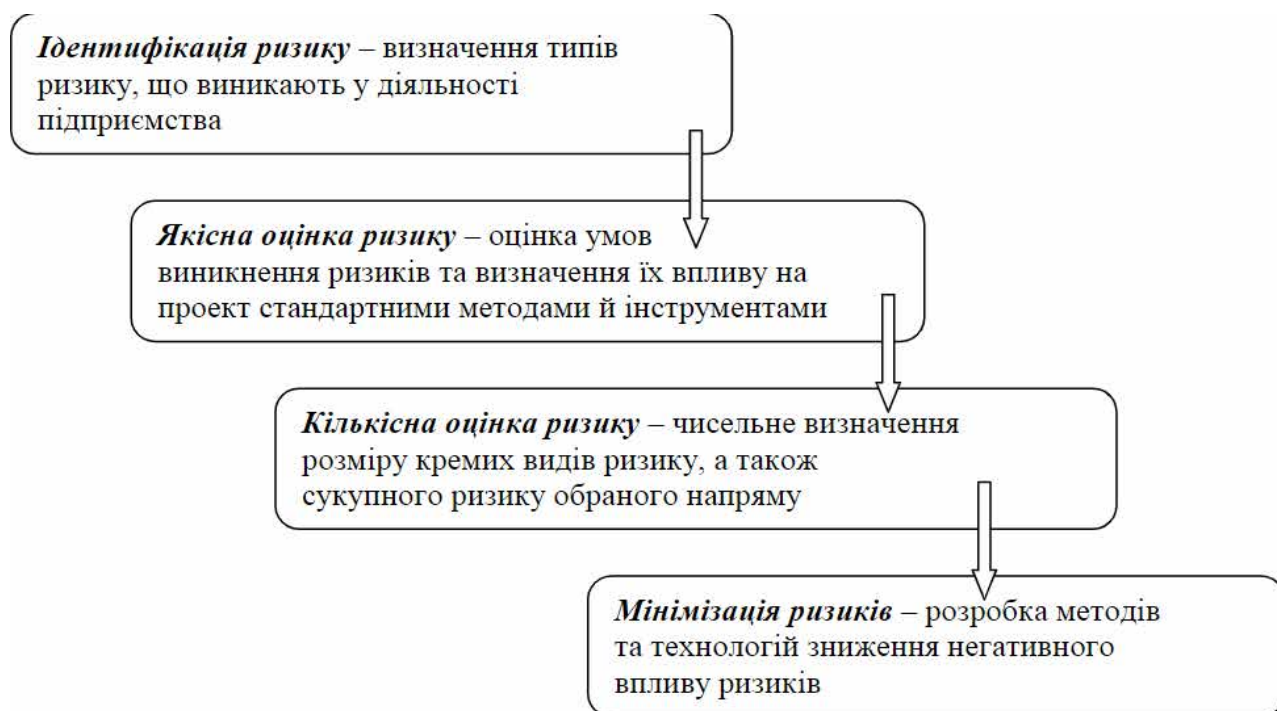

Рис. 1.6 Процес управління ризиками на підприємстві

Джерело: [8]

На першому етапі, ідентифікації ризику, виявляються всі потенційні загрози, які можуть вплинути на діяльність підприємства. Це можуть бути як внутрішні ризики (наприклад, помилки персоналу, збої в технологічних процесах), так і зовнішні (економічні кризи, зміни в законодавстві, природні катаклізми). Методами ідентифікації можуть бути: оцінка сильних і слабких сторін компанії, а також можливостей і загроз зовнішнього середовища. Це допомагає побачити як внутрішні, так і зовнішні ризики (SWOT-аналіз); візуальне представлення причинно-наслідкових зв'язків, що дозволяє зрозуміти, які фактори можуть призвести до виникнення певного ризику (Діаграми Ішікави); збір інформації безпосередньо від людей, які виконують різні функції в компанії. Вони можуть виявити ризики, про які керівництво може не здогадуватися.

Після того, як ризики ідентифіковані, їх потрібно оцінити. Якісна оцінка дозволяє визначити, умови виникнення кожного ризику та наскільки серйозними можуть бути його наслідки. Методами цього етапу є можуть бути: матриця ризиків - таблиця, в якій по одній осі відкладається ймовірність виникнення ризику, а по іншій – його потенційні наслідки. Кожен ризик позначається на графіку, що дозволяє візуально оцінити його значимість; дерево рішень -

графічне представлення можливих варіантів розвитку подій. Це дозволяє проаналізувати різні сценарії та оцінити їхні наслідки.

Кількісна оцінка ризиків установлює ймовірність виникнення ризиків і вплив їх наслідків на проект, що дає змогу групі управління проектами правильно ухвалювати рішення й уникати невизначеностей. Кількісна оцінка ризиків сприяє визначенню: 1. імовірності досягнення кінцевої мети проекту; 2. ступеня впливу ризику на проект й обсяги непередбачених витрат і матеріалів, які можуть знадобитися; 3. ризику, що потребують якнайшвидшого реагування та більшої уваги, а також вплив їх наслідків на проект; 4. фактичні витрати, передбачувані терміни закінчення

Після того, як ризики оцінені, можна переходити до розробки заходів щодо їх зменшення або усунення:

1) Уникнення ризику. Коли ризики стають надто великими, підприємство може прийняти рішення – відмовитися від певного проекту чи напрямку роботи. Це дозволить зберегти ресурси компанії та уникнути більш серйозних проблем у майбутньому;

2) Зменшення ризику. Полягає в реалізації заходів, спрямованих на зниження ймовірності виникнення ризику або зменшення впливу на підприємство. Такими заходами може бути створення фінансового резерву для покриття непередбачених подій, хеджування, впровадження нових технологій, стратегічне планування;

3) Передання ризику. Це передбачає передачу відповідальності за потенційні збитки або негативні наслідки іншій стороні. Основними методами передачі ризику є: страхування, аутсорсинг, використання фінансових інструментів (ф'ючерси, опціони), партнерство.

4) Прийняття ризику. Це означає свідоме прийняття певних ризиків, якщо вони прийнятні для підприємства, і розуміння того, що витрати на управління ними переважають їх потенційний вплив.

Висновки до розділу 1

1. Проведений аналіз еволюції поняття "капітал" демонструє його багатогранність та залежність від економічних, соціальних та технологічних умов. Від простого розуміння як суми грошей, капітал перетворився на складну економічну категорію, що включає матеріальні та нематеріальні активи, використовувані для отримання прибутку.

2. Структура капіталу, що складається з власного та позикового капіталу, є ключовим фактором фінансової стійкості та ефективності підприємства. Оптимальне співвідношення цих компонентів залежить від багатьох факторів, включаючи галузь діяльності, стадію життєвого циклу, ринкові умови та індивідуальні стратегії підприємства. Управління структурою капіталу є складним процесом, який вимагає глибокого розуміння фінансових інструментів та ризиків. Ефективне управління передбачає пошук балансу між максимізацією прибутковості та мінімізацією ризиків, а також врахування специфіки кожного підприємства.

3. Методи управління структурою капіталу можна розділити на 3 критерія: максимізації фінансової рентабельності; мінімізації рівня фінансових ризиків; мінімізації вартості капіталу. Метод управління структурою капіталу відповідно критерію максимізації рівня фінансової рентабельності надає змогу відшукати тільки оптимальне значення ефекту фінансового левериджу. Мінімізація середньозваженої вартості капіталу також заподіює до підвищення фінансових ризиків. На противагу даним двом методам, метод мінімізації рівня фінансових ризиків ставить головною метою підвищення фінансової стійкості та незалежності від зовнішніх джерел фінансування, але не формує передумов для подальшого розвитку суб'єкта господарювання.

4. Ризик-менеджмент тісно пов'язаний з управлінням капіталом підприємства. Шляхом ідентифікації та оцінки потенційних загроз, підприємства можуть оптимізувати структуру свого капіталу, знизити фінансові ризики та забезпечити збереження та примноження інвестицій. Ефективна система управління

ризиками дозволяє підприємствам приймати більш обґрунтовані рішення щодо інвестування, фінансування та розподілу ресурсів, що в свою чергу сприяє підвищенню вартості бізнесу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПрАТ “КИЇВСТАР”

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства

Фінансовий стан суб'єкта господарювання – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. У концентрованому вигляді фінансовий стан суб'єкта господарювання можна визначити як міру забезпеченості його необхідними фінансовими ресурсами та ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [6].

Оцінка фінансового стану є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Регулярний аналіз фінансової звітності дасть змогу виявити потенційні проблеми, оцінити ефективність діяльності підприємства та розробити стратегію розвитку. Для того щоб оцінити фінансовий стан підприємства потрібно проаналізувати певні системи показників, а саме:

1. Показники майнового стану;
2. Ліквідність балансу;
3. Показники ділової активності;
4. Показники прибутковості.

Джерелом для аналізу фінансового стану ПрАТ “Київстар” є форми № 1 «Баланс» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати», а також примітки до фінансової звітності.

Невід'ємною частиною аналізу фінансового стану є оцінка структури та динаміки активів та пасивів підприємства. Даний аналіз дасть змогу виявити тенденції, оцінити ефективність використання ресурсів та виявити потенційні проблеми. Для цього проведемо вертикальний та горизонтальний аналіз активів

підприємства, аналіз пасивів буде проведений в наступному підрозділі.
Горизонтальний аналіз представлений в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активів ПрАТ “Київстар”, 2020-2022 рр., тис. грн

Показники	Роки			Відхилення 2022/2020	
	2020	2021	2022	+/-	%
1. Необоротні активи	24 660 803	26 619 108	31 657 598	6 996 795	28,37
1.1 Нематеріальні активи	8 260 891	8 585 369	8 630 036	369 145	4,47
1.2 Незавершені капітальні інвестиції	930 046	-	-	-930 046	-
1.3 Основні засоби	13 859 465	16 321 214	19 284 011	5 424 546	39,14
первісна вартість	31 010 330	34 626 916	38 724 432	7 714 102	24,88
знос	(17 150 865)	(18 305 702)	(19 440 421)	2 289 556	13,35
1.4 Відстрочені податкові активи	358 996	144 046	123 734	-235 262	-65,53
1.5 Інші необоротні активи	1 251 405	1 568 479	3 207 648	+1 956 243	156,3
2. Оборотні активи	2 342 703	3 113 754	8 591 065	6 248 362	266,72
2.1 Товарно-матеріальні запаси	51 485	37 506	65 126	13 641	26,5
2.2 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	663 670	873 680	2 821 154	2 157 484	325,08
2.3 Дебіторська заборгованість за розрахунками	162 183	225 622	304 975	142 792	88,04
2.4 Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1 610	5 548	26 174	24 564	1 525,7
2.5 Грошові кошти та їх еквіваленти	1 339 380	1 773 866	4 702 238	3 362 858	251,08

2.6 Витрати майбутніх періодів	123 898	195 233	189 676	65 778	53,09
2.7 Інші оборотні активи	477	2 299	481 722	481 245	100 889,93
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	353	72 309	113 059	112 706	31 928,04
Баланс	27 003 859	29 805 171	40 361 722	13 357 863	49,46

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

За даними таблиці 2.1 можна спостерігати, як баланс підприємства у 2022 році, в порівнянні з 2020 роком збільшився на 13 357 863 тис. грн або на 49,46%.

Необоротні активи протягом аналізованого періоду збільшилися на 6 996 795 тис. грн або на 28,37%, тоді як оборотні активи збільшилися на 6 248 362 тис. грн або на 266,72%.

Найбільше збільшення в необоротних активів відбулося в інших необоротних активів, вони збільшилися на 1 956 243 тис. грн або на 156,3%. Основні збільшення відбулися за рахунок: авансових платежів за основні засоби, які в 2022 році становили 1 258 853, тоді як в 2021 році - 16 364 тис. грн, авансових платежів за нематеріальні активи, в 2022 році вони становили 95 227 тис. грн, в 2021 - 3 290 тис. грн та довгострокових витрат за проектом DBSS, ліцензії, в 2022 році вони становили 306 869 тис. грн, в 2021 році - 150 861 тис. грн. Наступні найбільші збільшення відбулися в основних засобах, які збільшилися на 5 424 546 тис. грн або на 39,14%.

Найбільші збільшення в оборотних активів відбулися в інших необоротних активів, дебіторській заборгованості за товари, роботи, послуги та грошових коштах та їх еквівалентів. Інші необоротні активи збільшилися у 1000 разів, так в 2022 році вони становили 481 722 тис. грн, тоді як в 2020 році - 477. Таке збільшення відбулося за рахунок наданої фінансової допомоги в розмірі 480 000 тис. грн, яка потребує повернення. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги збільшилася на 2 157 484 тис. грн або на 325,08%. Грошові кошти та їх еквіваленти збільшилися на 3 362 858 тис. грн або на 251,08%.

Загалом всі статті активів збільшувалися протягом аналізованого періоду, крім відстрочених податкові активи та незавершених капітальних активів. Відстрочені податкові активи зменшилися на 235 262 тис. грн або ж на 65,53%. Незавершені капітальні інвестиції були рекласифіковані на 31 грудня 2020 року, тому вже на початок 2021 року вони не були вказані. Вони були рекласифіковані наступним чином: 793 794 тис. грн були переведені до основних засобів, а 136 252 тис. грн до нематеріальних активів.

В таблиці 2.2 проведений вертикальний аналіз активів підприємства.

Таблиця 2.2

Вертикальний аналіз активів ПрАТ “Київстар”, 2020-2022 рр., тис. Грн

Показники	Питома вага, %			Зміна питомої ваги 2022 до 2020, %
	2020	2021	2022	
1. Необоротні активи	91,32	89,31	78,43	-12,89
1.1 Нематеріальні активи	33,50	32,25	27,26	-6,24
1.2 Незавершені капітальні інвестиції	3,77	-	-	-3,77
1.3 Основні засоби	56,20	61,31	60,91	4,71
1.4 Відстрочені податкові активи	1,46	0,54	0,39	-1,07
1.5 Інші необоротні активи	5,07	5,89	10,13	5,06
2. Оборотні активи	8,68	10,45	21,29	12,61
2.1 Товарно-матеріальні запаси	2,20	1,20	0,76	-1,44
2.2 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	28,33	28,06	32,84	4,51
2.3 Дебіторська заборгованість за розрахунками	6,92	7,25	3,55	-3,37
2.4 Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	0,07	0,18	0,30	0,23
2.5 Грошові кошти та їх еквіваленти	57,17	56,97	54,73	-2,44

2.6 Витрати майбутніх періодів	5,29	6,27	2,21	-3,08
2.7 Інші оборотні активи	0,02	0,07	5,61	5,59
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,001	0,24	0,28	0,279
Баланс	100	100	100	-

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

За даними даної таблиці найбільшу питому вагу в активах ПрАТ “Київстар” займають необоротні активи. Хоч питома вага необоротних активів протягом аналізованих років йде на спад, вона все одно залишається досить великою. Так в 2022 році вона становила 78,43%, що на 12,89% менше, ніж в 2020 році. Дана риса, коли необоротні активи мають високу частку в структурі активів є характерною рисою для галузі зв'язку, так як дана галузь є досить капіталомісткою. Найбільшу питому вагу в необоротних активах займають основні засоби, їх питома вага також збільшується. З 56,2% у 2020 році вона зросла до 60,91% в 2022 році. Інші необоротні активи теж показують тенденцію питомої ваги до збільшення. Так з 5,07% в 2020 році, вони збільшилися до 10,13% у 2022 році. Всі інші статті мають тенденцію до зменшення.

Питома вага оборотні активів протягом аналізованих років збільшувалася. В 2020 році її показник становив 8,68%, а вже в 2022 році - 21,29%. Найбільшу питому вагу в оборотних активах займають грошові кошти та їх еквіваленти, хоча це значення йде на спад. Питома вага грошових коштів зменшилася на 2,44% у 2022 році, в порівнянні з 2020 роком і становить 54,73%. Питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги навпаки збільшилася на 4,51%, а також займає друге місце в оборотних активах по питомій вазі. Питома вага інших оборотних активів та дебіторської заборгованості за розрахунками з нарахованих доходів збільшилися на 5,59% та 0,23% відповідно у 2022 році, в порівнянні з 2020 роком. Питома вага всіх інших статей оборотних актив зменшилася у 2022 році.

Показники майнового стану підприємства наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників майнового стану ПрАТ “Київстар”, 2020-2022 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2022/2020
	2020	2021	2022	+/-
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,55	0,53	0,50	-0,05
Коефіцієнт придатності	0,45	0,47	0,50	0,05
Коефіцієнт оновлення	0,15	0,16	0,20	0,05
Коефіцієнт вибуття	0,035	0,029	0,096	0,061
Коефіцієнт приросту	0,12	0,09	0,11	-0,01

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Коефіцієнт зносу основних засобів показує, яка частина вартості основних засобів вже перенесена на готову продукцію. Для даного показника нормативом є його зменшення, таким чином буде кращий технічний стан основних засобів. За даними таблиці в 2020 році цей показник становив 0,55, що є високим показником зносу. В 2022 році цей показник зменшився і становить 0,50. Зменшення даного показника на підприємстві є хорошою тенденцією. Коефіцієнт придатності показує, яка частина основних засобів є придатною для використання, яка ще не списана на витрати діяльності. Для даного показника нормативом є його збільшення. В 2020 році цей показник становив 0,45, а вже в 2022 році він становив 0,50. Протягом років цей показник збільшувався, що відповідає нормі.

Коефіцієнт оновлення показує частку вартості основних засобів, які надійшли на підприємство протягом аналізованого періоду. Даний показник протягом аналізованих років збільшився на 0,05 у 2022 році, в порівнянні з 2020 роком, і становить 0,20. Це є позитивним для підприємства. Коефіцієнт вибуття показує частку вартості основних засобів, які вибули протягом аналізованого періоду. Даний показник повинен бути меншим за коефіцієнт оновлення. За аналізований період цей показник збільшився на 0,061 і становить в 2022 році 0,096. Але він є меншим за коефіцієнт оновлення, що є позитивним.

Наступним кроком буде оцінка ліквідності балансу. Ліквідність балансу є показником того, наскільки підприємство готове розрахуватися зі своїми

кредитами вчасно. Для проведення аналізу ліквідності балансу потрібно згрупувати статті активу і пасиву наступним чином:

1. Для активів підприємства: найбільш ліквідні активи (А1); активи, що швидко реалізуються (А2); активи, що реалізуються повільно (А3); активи, що реалізуються важко (А4).
2. Для пасивів підприємства: найбільш термінові зобов'язання (П1); коротко строкові пасиви (П2); довго строкові пасиви (П3); постійні пасиви (П4).

Аналіз ліквідності балансу представлений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ “Київстар”, 2022 року, тис. грн

Актив	На початок періоду	На кінець періоду	Пасив	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
						На початок періоду	На кінець періоду
А1	1773866	4702238	П1	3071488	4682701	-1297622	19537
А2	1177189	3265365	П2	3324322	5635524	-2147133	-2370159
А3	235008	736521	П3	10955311	8022375	-10720303	-7285854
А4	26619108	31657598	П4	12454050	22021122	14165058	9636476
Баланс	29805171	40361722	Баланс	29805171	40361722	-	-

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються наступні умови:

$$A1 \geq P1$$

$$A2 \geq P2$$

$$A3 \geq P3$$

$$A4 \leq P4$$

Проаналізувавши таблиці 2.4 можна побачити, що ліквідність балансу ПрАТ “Київстар” в 2022 році була в поганому стані. На кінець 2022 року підприємство отримувало достатньо поточних надходжень для того щоб покривати поточні платежі. Але у підприємства не вистачає коштів для покриття платежів, які підлягають погашенню протягом 12 місяців, також в майбутньому можливі труднощі з погашенням довгострокових платежів.

Аналіз ділової активності має на меті дослідження того, наскільки активно підприємство веде свою діяльність, розвивається та досягає своїх поставлених цілей. Результатом даного аналізу є виявлення сильних та слабких сторін підприємства, розробка ефективної стратегії розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

В таблиці 2.5 проведений аналіз ділової активності підприємства.

Таблиця 2.5

Аналіз ділової активності ПрАТ “Київстар”

Показник	Роки			Відхилення 2022/2020
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт оборотності активів	0,97	1	0,88	-0,09
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	36,23	37,15	13,53	-22,7
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,56	5,7	4,67	-1,89
Період оборотності дебіторської заборгованості	10	9,8	26,97	16,97
Період оборотності кредиторської заборгованості	55,64	64	78,16	22,52
Коефіцієнт оборотності запасів	144,59	217,09	255,2	110,71
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,9	1,84	1,73	-0,17

Джерело: розраховано автором на основі [33]

Коефіцієнт оборотності активів демонструє ефективність використання активів підприємства. Даний коефіцієнт в 2020 році становив 0,97, в 2021 році він збільшився до 1, але в 2022 році зменшився до 0,88. Зменшення показника в 2022 році є негативним, адже це вказує на те, що підприємство на кожну гривню залучених коштів було надано послуг на 0,77 гривень.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості характеризує скільки разів дебітори погасили свої зобов'язання перед підприємством. В 2020 році коефіцієнт становив 36,23, в 2021 році - 37,15. Підвищення цього показника про покращення платіжної дисципліни боржників. В 2022 році цей показник знизився на 22,7 і становив 13,53, що вказує на збільшення суми комерційного кредиту, що підприємство надає замовникам. Період оборотності дебіторської заборгованості в 2020 році був 10 днів. В 2022 році цей показник виріс до 26,97 днів, що вказує на збільшення терміну отримання коштів від дебіторів за відвантажену продукцію.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує швидкість розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами. Збільшення даного показника свідчить про прискорення оплати підприємством своєї поточної заборгованості, а також про покращення платіжної дисципліни. Зниження даного коефіцієнта означає про додаткове залучення комерційного кредиту. Період оборотності кредиторської заборгованості в 2021 році становив 55,64 днів, а в 2022 році 78,16 днів. Це свідчить про збільшення терміну погашення своїх зобов'язань перед кредиторами.

Коефіцієнт оборотності запасів протягом років збільшувався. Так в 2022 році він становив 255,2, що більше на 110,71, ніж в 2020 році. Такий високий коефіцієнт може свідчити про нестачу запасів. Зменшення коефіцієнт оборотності основних засобів свідчить про погіршення ефективності використання основних засобів. Так в 2020 році на кожному інвестовану гривню в основні засоби, підприємство отримувала 1,9 гривень виручки, а в 2022 році - 1,73 гривень.

Останніми показниками в оцінці фінансового стану підприємства є показники рентабельності. Рентабельність визначається як здатність підприємства використовувати свої ресурси для отримання прибутку від своєї господарської діяльності, це економічний інструмент, який лежить в основі всіх рішень управлінської діяльності компанії та відносин з діловими партнерами, таким

чином набуваючи статусу основного критерію, який використовується для оцінки економічної ефективності [16, 3]. На рисунку 2.1 наведені фінансові результати ПрАТ “Київстар”, ці дані будуть використовуватися для проведення аналізу рентабельності підприємства.

Як видно з рисунку 2.1 чистий прибуток від реалізації продукції збільшився на 5 875 352 тис. грн, тоді як собівартість реалізованої продукції - на 4 589 039 тис. грн. Це можливе за рахунок збільшення цін на свої товари або послуги, що є позитивним для підприємства. Валовий прибуток за аналізовані роки збільшився на 1 286 313 тис. грн. Фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток в 2021 році збільшився, в порівнянні з 2020 роком, однак в 2022 році зменшився, навіть в порівнянні з 2020 роком. На фінансовий результат від операційної діяльності вплинули збільшення адміністративних витрат та інших операційних витрат, на фінансовий результат до оподаткування вплинуло збільшення фінансових та інших витрат і таким чином після сплати податків, які в порівнянні з 2021 роком були меншими, чистий фінансовий результат зменшився за результат в 2020 році.

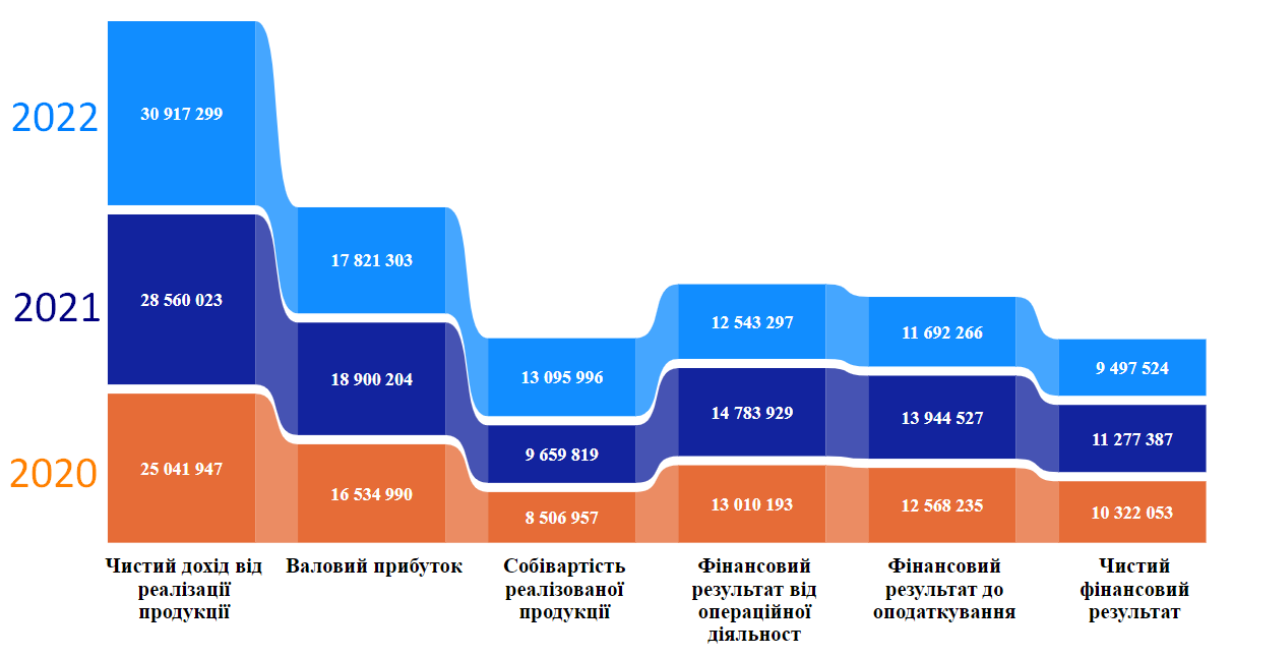

Рис. 2.1 Фінансові результати ПрАТ “Київстар”, тис. грн

Джерело: складено автором на основі [33]

Почнемо оцінку з показників рентабельності активів, а саме: рентабельність активів, рентабельність основних засобів, рентабельності необоротних та оборотних активів. Дані даної оцінки представлені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники рентабельності активів ПрАТ “Київстар”, %

Показник	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Рентабельність активів (ROA)	40,11	39,70	27,07	-0,41	-12,63
Рентабельність необоротних активів	43,87	43,98	32,59	+0,11	-11,39
Рентабельність основних засобів	79,54	72,82	53,35	-6,72	-19,47

Джерело: розраховано автором на основі [33]

Відповідно до даних таблиці можна спостерігати одну закономірність, а саме що в 2022 році показники рентабельності різко зменшуються. Рентабельність активів вказує на ефективність використання своїх активів для генерації прибутку. За аналізовані роки цей показник зменшується, це означає, що кожна гривня інвестована в активи підприємства, починає приносити менше прибутку. Рентабельність необоротних активів є єдиним показником, який має збільшення за аналізовані роки, це відбулося в 2021 році, в 2022 році цей показник пішов на спад. Рентабельність основних засобів є більш вузькоспеціалізованим показником, він відображає ефективність використання саме основних засобів, які є основою для телекомунікаційної компанії. Дані показники в 2022 році стрімко зменшилися через зменшення чистого прибутку та збільшення активів підприємства.

Наступними показниками будуть показники рентабельності реалізації: рівень валового прибутку, рівень прибутку від операційної діяльності та рівень чистого прибутку. Дані показники наведені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники рентабельності реалізації ПрАТ “Київстар”, %

Показник	Роки	Відхилення
----------	------	------------

	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Рівень валового прибутку	66,03	66,18	57,61	+0,15	-8,57
Рівень прибутку від операційної діяльності	51,95	51,76	40,57	-0,19	-11,19
Рівень чистого прибутку	41,22	39,49	30,72	-1,73	-8,77

Джерело: розраховано автором на основі [33]

Рівень валового прибутку за аналізовані роки є досить великим. Найбільшим значення було в 2021 році, найменшим - в 2022 році. В 2022 році рівень валового прибутку зменшився на 8,57% в порівнянні з 2021 роком. Зниження даного показника може говорити про збільшення витрат для проведення своєї діяльності та пропорційній ціні даної продукції. Рівень прибутку від операційної діяльності має тенденцію на спад. Загалом протягом аналізованих років рівень прибутку знизився на 11,38%, це говорить про неефективне використання підприємством своїх ресурсів для виробництва та продажу продукції, робіт чи послуг. Рівень чистого прибутку теж має тенденцію до зменшення, що говорить про збільшений темп зростання витрат, ніж отриманої виручки від реалізації.

2.2 Аналіз фінансової стійкості

ПрАТ “Київстар” є приватним акціонерним підприємством, а отже має своїх акціонерів. У 2019 році акціонерами підприємства, які володіли 17 742 389 акціями, були такі особи:

1. VEON Holdings B.V. (Нідерланди). Даній компанії належить найбільша кількість акцій, а саме 13 094 562 акцій, частка в загальній кількості акцій становила 73,804%.
2. VEON Ltd. (Бермудські острови). Дана компанія тримала в себе 700 акцій, частка в загальній частині становила 0,004%
3. акції підприємства, набуті іншим чином, які обліковуються у депозитарному обліку на рахунку Компанії. Це були викуплені власні акції підприємства, їх кількість становила 4 647 127, частка в загальній кількості акцій була 26,192%.

2 грудня 2019 року акціонери Компанії затвердили рішення про анулювання 4,647,127 акцій Компанії, набутих іншим чином. Анулювання було завершено 3 листопада 2020 року. Далі показано вплив на звіт про власний капітал у 2020 році:

1. Зареєстрований (пайовий) капітал було зменшено на 232 356 тис. грн. Таким чином в 2019 році пайовий капітал становив 887 119 тис. грн, але після анулювання акцій пайовий капітал в 2020 становив 654 763 тис. Грн.
2. Нерозподілений прибуток зменшився на 138 042 тис. грн.
3. Вилучений капітал склав 370 398 тис. грн.

Після цього акціонерами, які володіли 13 095 262 акціями, підприємства залишилися і досі залишаються:

1. VEON Holdings B.V. (Нідерланди). Їхня кількість акцій була незміною, але частка в загальній кількості акцій збільшилася і становила 99,995%;
2. VEON Ltd. (Бермудські острови). Кількість акцій залишилася незміною, частка в загальній кількості акцій становила 0,05%.

Слід зазначити, що номінальна вартість акцій становить 50 грн за акцію, а також що акції підприємства не продаються та не купуються на фондових біржах.

Важливим аспектом фінансового управління підприємством є аналіз структури капіталу. Це дозволяє оцінити, як компанія фінансує свою діяльність, з яких джерел залучає кошти та який ризик це може нести. Також це дозволяє оцінити наскільки є ефективною діяльність з виявлення ризиків і їх усунення або мінімізація в управлінні структурою капіталу, адже від цього залежить не тільки збереження капіталу, але й і забезпечення стійкого розвиток бізнесу.

Якщо підприємство спирається тільки на власний капітал в своїй діяльності, то воно буде мати найвищу фінансову стійкість. Але разом з тим, не використовуючи можливості приросту прибутку на вкладений капітал, воно обмежує темпи свого розвитку. З іншого боку, використання позикового капіталу, що дає підприємству високий потенціал розвитку, розширює масштаби

фінансово-господарської діяльності, збільшує рентабельність капіталу, але разом з цим істотно збільшує фінансові ризики, що можуть призвести до банкрутства. Тому потрібно враховувати всі ці фактори при виборі тієї чи іншої політики щодо формування структури капіталу.

У таблиці 2.8 відображено динаміку капіталу ПрАТ “Київстар” за три роки.

Таблиця 2.8

Динаміка структури фінансових ресурсів ПрАТ “Київстар” за 2020-2022

роки, тис. грн

Показники	2020		2021		2022		Темпи приросту	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2021/2020	2022/2021
Власний капітал	11 408 277	42,25	12 454 050	41,78	22 021 122	54,56	9,17	76,8
Позиковий капітал	15 595 582	57,75	17 351 121	58,22	18 340 600	45,44	11,25	5,7
Капітал всього	27 003 859	100	29 805 171	100	40 361 722	100	10,37	35,42

Джерело: розраховано автором на основі [33]

За даними таблиці можна спостерігати, що в структурі капіталу підприємства відбулися суттєві зміни. Вартість капіталу у 2021 році зросла на 2801 312 тис. грн або на 10,37%, а в 2022 році він збільшився на 10 556 551 тис. грн або на 35,42% . Причиною такого значного збільшення вартості капіталу у 2022 році є збільшення власного капіталу.

У 2020 і 2021 роках в структурі капіталу підприємства переважав позиковий капітал, який становив 57,75% та 58,22% відповідно всього капіталу підприємства. Але вже в наступному році власний капітал підприємства суттєво збільшився і становив 54,56% всього капіталу. В 2022 він році збільшився на 9 567 072 тис. грн або на 76,8% у порівнянні з 2021 роком, тоді як позиковий капітал на 989 479 тис. грн або на 5,7%.

Така зміна в структурі є достатньо позитивною для ПрАТ “Київстар”, адже перевищення позикового капіталу над власним може спричинити збільшення

фінансових ризиків, наприклад, ризик неплатоспроможності, що призведе до труднощів із обслуговування своїх боргів, а отже і до банкрутства.

На рисунку 2.2 можна спостерігати детальнішу інформацію щодо структуру капіталу. Структура зобов'язань підприємства не є стабільною у досліджуваних роках. У 2020 році довгострокові зобов'язання займали 44,97% позикового капіталу, тоді як поточні зобов'язання - 55,03%. В 2021 році довгострокові зобов'язання займають 63,14%, а поточні - 36,86%. У 2022 році поточні зобов'язання знову займають більшу частину, 56,26%, тоді як довгострокові - 43,74%.

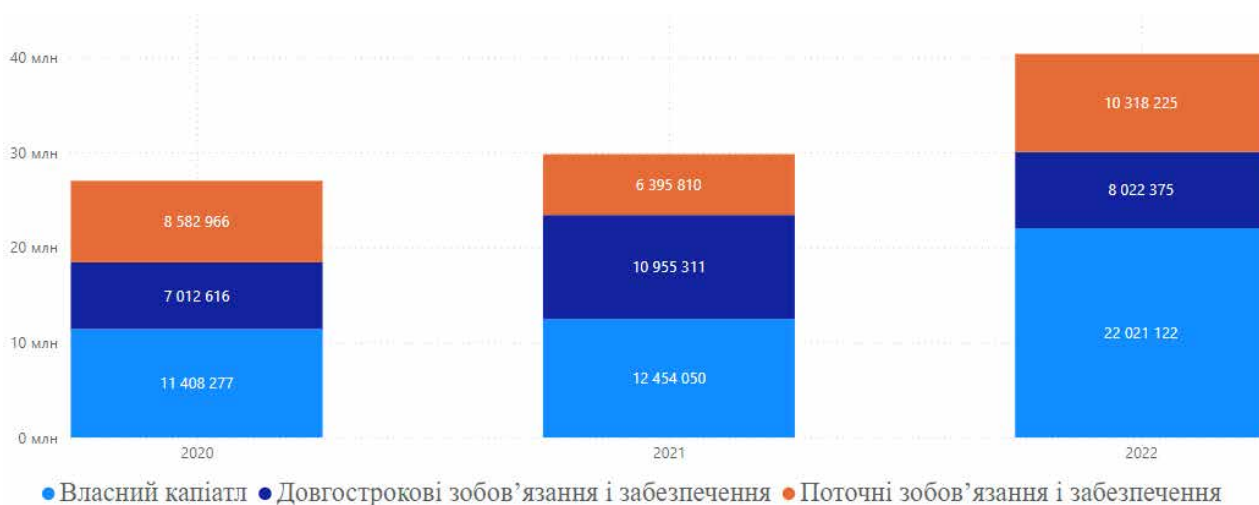

Рис. 2.2 Структура капіталу ПрАТ "Київстар", тис. грн

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Проаналізувавши динаміку співвідношення власного і позикового капіталу підприємства ПрАТ "Київстар", розглянемо зміни у їх структурі. Збільшення власного капіталу підприємства відбулося в основному за рахунок нерозподіленого прибутку (рис. 2.3).

Рис. 2.3 Структура власного капіталу ПрАТ "Київстар", тис. грн

Джерело: побудовано автором на основі [33]

За даними, які представлені на рисунку 2.3 можемо бачити, що зареєстрований (пайовий) капітал за аналізовані роки не змінився і становить 654 763 тис. грн., його питома вага в структурі власного капіталу становить у 2020 році 5,73%, у 2021 році 5,26% та в 2022 – 2,97%. Таке зменшення питомої ваги зареєстрованого капіталу в структурі власного капіталу може свідчити про успішну діяльність і зростання підприємства. Резервний капітал за ці ж роки теж не змінився і становить 132 933 тис. грн, питома вага становить у 2020 році 1,17%, у 2021 році 1,06% та і в 2022 – 0,60%. Додатковий капітал в 2020 та 2021 роках становив 258 294 тис. грн, але в 2022 році він зріс на 7 988 тис. грн. Таким чином питома вага у структурі власного капіталу в 2020, 2021 та 2022 роках становила 2,26%, 2,07% та 1,21%.

Нерозподілений прибуток займає найбільшу питому вагу в структурі власного капіталу і має тенденцію до зростання. Так в 2020 році він становив 10 362 394 тис. грн, а вже в 2022 році - 21 964 745 тис. грн. За ці три роки нерозподілений прибуток збільшився у 2 рази. Його питома вага у 2020, 2021 та 2022 роках складає 90,83%, 91,60% та 94,95%. Таке різке збільшення нерозподіленого прибутку пов'язана з тим, що значна кількість коштів, які підприємство отримало в процесі своєї діяльності, не були виплачені акціонерам у вигляді дивідендів, а була реінвестована в розвиток самого ж підприємства. Таким чином підприємство має дуже добрі внутрішні резерви і здатне фінансувати свою

діяльність без значних залучень зовнішніх інвестицій. Це теж може мати негативний вплив серед акціонерів, які не отримують свої дивіденди, а також це може значити, що підприємство нехтує можливостями для зовнішнього інвестування або диверсифікації через просте накопичення нерозподіленого прибутку без інвестування.

Структура довгострокових зобов'язань і забезпечень в основному складається з довгострокових кредитів банків, інших довгострокових зобов'язань та довгострокових забезпечень. На рис 2.4 видно, що стабільності в структурі немає, кожен із показників суттєво змінює свою питому вагу в структурі довгострокових зобов'язань та забезпечень. ПрАТ “Київстар” у 2022 році погасило більшу частину довгострокових кредитів банків, їх питома вага становить приблизно 18%. Натомість наростили інші довгострокові зобов'язання, в основному це відбулося через зобов'язання з оренди, які збільшилися на 2 946 954 тис. грн у порівнянні з 2021 роком.

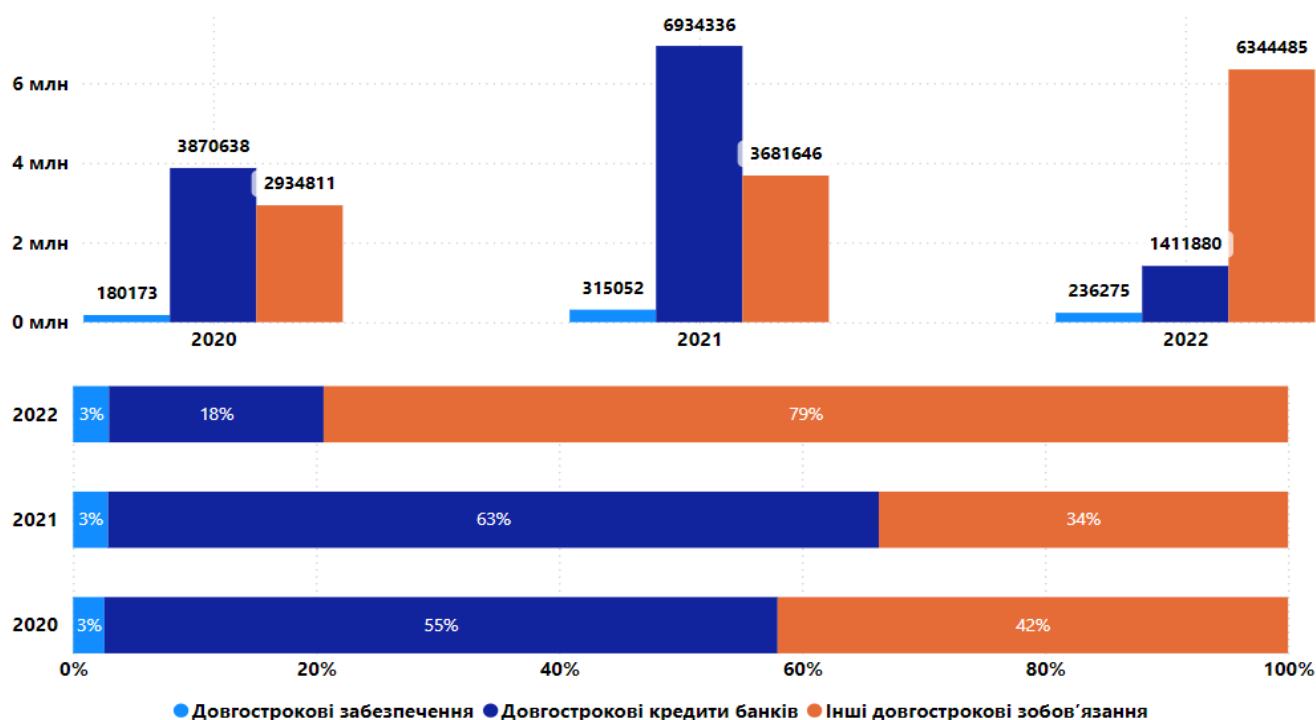

Рис. 2.4 Динаміка та структура довгострокових зобов'язань і забезпечень

ПрАТ "Київстар", тис. грн

Джерело: побудовано автором на основі [33]

З рисунку 2.5, де наведено структуру і динаміку поточних зобов'язань і забезпечень підприємства, бачимо що поточна кредиторська заборгованість займає найбільшу питому вагу в структурі. В 2022 році вона зменшилася, в порівнянні з 2020 роком, на 664 072 тис. грн або на 10,49%. Інші поточні зобов'язання, які займають друге місце в структурі поточних зобов'язань і забезпечень протягом аналізованих років збільшувалися, так у 2022 році вони збільшилися на 1 564 853 тис. грн. Доходи майбутніх періодів зросли на 120 923 тис. грн або на 16,61%. Найбільшу питому вагу вони займали в 2021 році, яка склала 12,33%, тоді як в 2020 та 2022 роках вона була на рівні 8,2-8,5%. Поточні забезпечення зросли на 76 543 тис. грн або на 76,29%. Їх питома вага по роках становила 1,17%, 2,91% та 1,71%. Короткострокові кредити банків понесли суттєві зміни в 2022 році, в порівнянні з 2020 роком. Вони збільшилися у 5,5 рази. Питома вага в структурі по роках становила 1,64%, 0,93 та 7,53%.

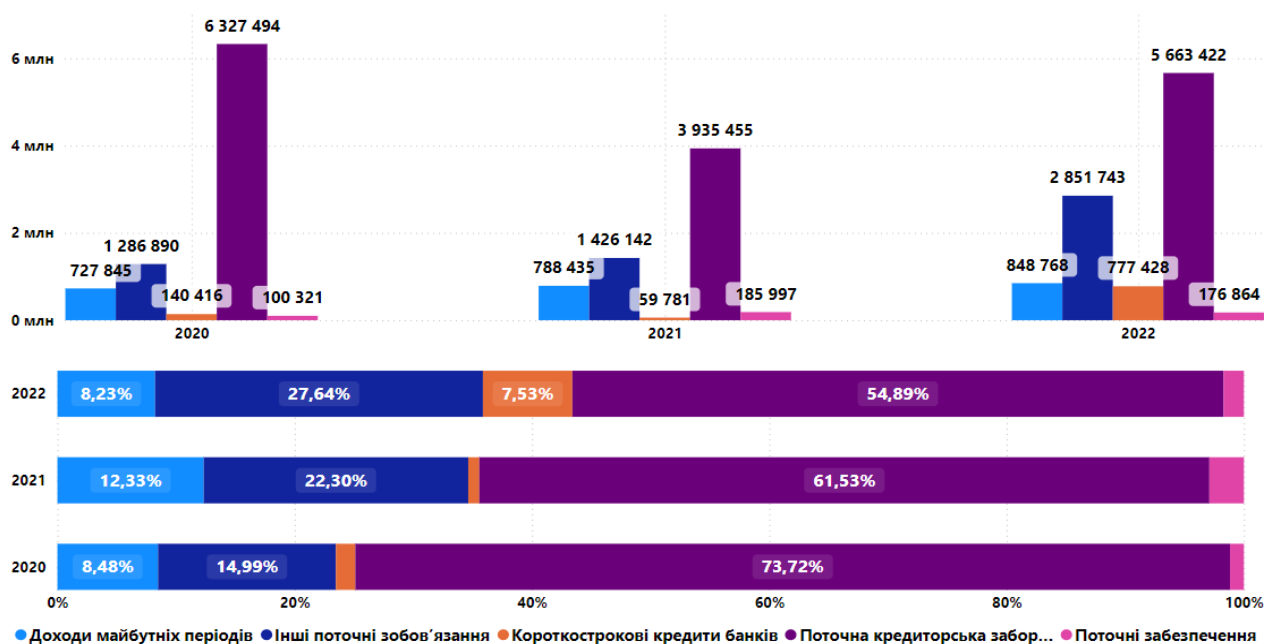

Рис. 2.5 Динаміка і структура поточних зобов'язань і забезпечень ПрАТ

”Київстар”, тис. грн

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Далі буде проведено аналіз фінансової стійкості підприємства. Даний показник є важливим критерієм при оцінці структури капіталу підприємства. Його значення можна визначити, як: “залежність підприємства від ефективного управління фінансовими ресурсами, що характеризуються оптимальною

структурою активів, оптимальним співвідношенням власних та позикових коштів, активів та джерел їх формування” [43].

В таблиці 2.9 наведені розрахунки абсолютних показники фінансової стійкості ПрАТ “Київстар”

Таблиця 2.9

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ПрАТ “Київстар”, 2020-2022 рр., тис. грн

Показник	2020	2021	2022
1. Власний капітал	11 408 277	12 454 050	21 964 745
2. Необоротні активи	24 660 803	26 619 108	31 657 598
3. Власні оборотні кошти	-13 252 526	-14 165 058	-9 692 853
4. Довгострокові зобов'язання	7 012 616	10 955 311	8 022 375
5. Функціонуючий капітал	-6 239 910	-3 209 747	-1 670 478
6. Поточні зобов'язання	8 582 966	6 395 810	10 318 225
7. Загальна величина основних джерел коштів	2 343 056	3 186 063	8 647 747
8. Запаси	51 485	37 506	65 126
9. Надлишок (нестача) власних оборотних коштів	-13 304 011	-14 202 564	-9 757 979
10. Надлишок (нестача) функціонуючого капіталу	-6 291 395	-3 247 253	-1 735 604
11. Надлишок (нестача) загальної величини основних джерел коштів	2 291 571	3 148 557	8 582 621
Показники типу фінансової стійкості			
Тривимірний показник	0,0,1	0,0,1	0,0,1
Тип фінансової стійкості	Нестійкий	Нестійкий	Нестійкий

Джерело: розраховано автором на основі [33]

За даними таблиці 2.9 було визначено, що ПрАТ “Київстар” має нестійкий фінансовий стан. Цей стан характеризується тим, що крім власних обігових коштів та довгострокових зобов'язань, також залучаються поточні зобов'язання. Це може свідчати про те, що платоспроможність підприємства порушена, але її можна відновити.

Такий стан зумовлений через велику кількість необоротних активів, які вплинули на формування власних оборотних коштів. На перший погляд здається, що великі інвестиції в довгострокові активи є ознакою стабільності та розвитку,

але якщо дані активи використовуються не ефективно або не приносять достатньо доходу, вони можуть стати тягарем для підприємства. Інвестиції в необоротні активи потребують значних фінансових ресурсів, які можуть “заморозити” значну частину коштів підприємства, які можна було інвестувати в оборотні активи, що необхідні для поточної діяльності. Так як ПрАТ “Київстар” є телекомунікаційною компанією, то велика кількість необоротних активів є зрозумілою, але також потрібно проводити аналіз даних необоротних активів і позбуватися не ефективних для підняття рентабельності необоротних активів.

Для детальнішої інформації про фінансовий стан проаналізуємо відносні показники фінансової стійкості, які представлені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ “Київстар”

Показник	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт автономії	0,42	0,42	0,53	0	+0,11
Коефіцієнт фінансової залежності	0,58	0,58	0,47	0	-0,11
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-5,6	-4,5	-1,1	+1,1	+3,4
Коефіцієнт фінансового ризику	1,37	1,39	0,83	+0,02	-0,56
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,68	0,78	0,74	+0,1	-0,04

Джерело: розраховано автором на основі [33]

Коефіцієнт автономії є одним з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Даний показник дає змогу оцінити, яку частину своїх активів підприємство здатне профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Нормативне значення даного показника знаходиться більше 0,5. Значення нижче 0,5 говорить про високий рівень фінансових ризиків, але і занадто високе значення може свідчити про те, що підприємство не використовує весь свій потенціал. В 2020 та 2021 роках значення становило 0,42, тобто підприємство за рахунок власних фінансових ресурсів могла профінансувати 42% активів. В цей

період підприємство залежало в більшості від позикових коштів. В 2022 показник склав 0,53, що говорить про покращення фінансової стабільності та зменшення залежності від зовнішнього фінансування. Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта автономії, отже нормативним значенням є менше 0,5.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами показує чи здатне підприємство фінансувати оборотні активи за рахунок довгострокових джерел фінансування ресурсів. Нормативним значенням є більше 0,1. Це говорить про високу фінансову стійкість підприємства, а також про його здатність проводити активну діяльність, якщо у підприємства буде відсутність доступу до зовнішнього фінансування. Значення нижче нормативного говорить про значну фінансову залежність від зовнішнього фінансування, що збільшує ризик ліквідності та неплатоспроможності. Коефіцієнт є від'ємним протягом аналізованих років, тобто підприємству немає змоги фінансувати свої оборотні активи за власний кошт і вдається до зовнішнього кредитування.

Коефіцієнт фінансового ризику показує обсяг залучених коштів, які припадають на кожну гривню власних, характеризує рівень залежності підприємство від зовнішніх джерел фінансування. Нормативним значення є менше 1, тобто тоді власний капітал компанії перевищує суму боргу. Така ситуація вважається фінансово стійкою, оскільки компанія в більшій мірі фінансується за рахунок власних коштів, що знижує фінансові ризики. Даний коефіцієнт в 2020 та 2021 роках мав значення більше 1, але в 2022 році значення становило 0,83, через збільшення власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової стійкості свідчить про здатність підприємства залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі. Значення показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі. Нормативне значення знаходиться в межах 0,7-0,9. Високе значення говорить про здатність підприємства стабільного розвитку та низький рівень банкрутства, а низьке

значення про ризик втратити платоспроможність, при умові, якщо у підприємства буде обмежений доступ до короткострокових зобов'язань.

Для узагальнення ефективного використання капіталу підприємством проведемо аналіз рентабельності сукупного капіталу та власного капіталу (таблиця 2.11). Рентабельність сукупного капіталу дає змогу оцінити загальну ефективність використання всіх фінансових ресурсів, незалежно від їх походження, а рентабельність власного капіталу показує наскільки ефективно використовуються кошти власників.

Рентабельності капіталу ПрАТ “Київстар”

Таблиця 2.11

Показник	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Рентабельність сукупного капіталу	46,54	46,80	28,96	+0,26	-18,54
Рентабельність власного капіталу	90,48	90,55	43,13	+0,07	-47,42

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

За даними таблиці рентабельність як сукупного капіталу, так і власного капіталу в 2021 році збільшилася на незначну кількість, але вже в 2022 році показники різко зменшилися, що говорить про тяжкий період для підприємства. На рентабельність власного капіталу значно вплинуло збільшення нерозподіленого прибутку в двічі в 2022 році та зменшення чистого прибутку через збільшення витрат.

2.3 Аналіз і оцінка фінансового ризика в системі управління підприємством

Фінансові інструменти є важливою і невід'ємною частиною діяльності підприємства. За допомогою фінансових інструментів підприємства має можливість залучати необхідні кошти для реалізації інвестиційних проєктів, розширення виробництва та розвитку нових продуктів, а також за допомогою короткострокових фінансових інструментів покривати повсякденні витрати підприємства. Фінансові інструменти, які належать ПрАТ “Київстар” та її

дочірніх підприємств включають: грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні фінансові активи. Також підприємство має і інші фінансові інструменти, до них належать: торгова кредиторська та дебіторська заборгованість, передплачені кредитні залишки, що підлягають поверненню абонентам або можуть використовуватися для оплати покупок в інших постачальників, які виникають безпосередньо в процесі здійснення операційної діяльності. Політика підприємства не передбачає торгівлю фінансовими інструментами.

Ризики, які притаманні ПрАТ “Київстар” представлені на рисунку 2.6.

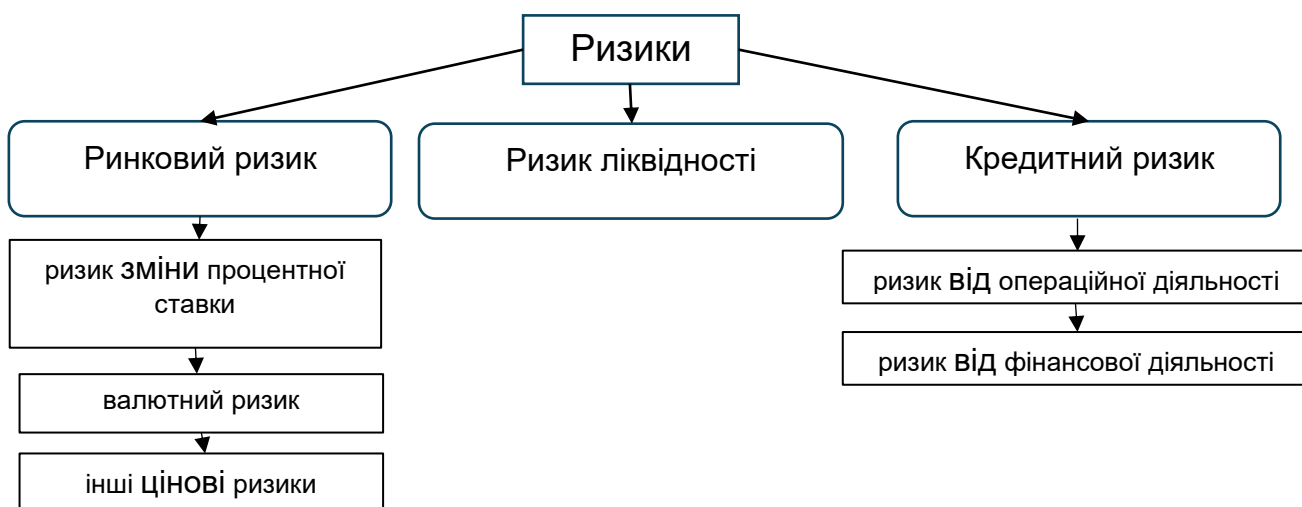

Рис. 2.6 Ризики, які притаманні ПрАТ “Київстар” та дочірнім компаніям

Джерело: побудовано автором на основі [29]

Програма яка створена підприємством для управління ризиками сконцентрована на непередбачуваності та неефективності фінансового ринку України і спрямована на зменшення його потенційного негативного впливу на фінансовий стан підприємства та дочірніх компаній. Вище керівництво контролює процес управління цими ризиками, а діяльність, пов’язана з фінансовими ризиками, здійснюється згідно з відповідною політикою та процедурами, при цьому виявлення, оцінка та управління фінансовими ризиками здійснюються відповідно до політики компаній.

Ринковий ризик виникає через несприятливе коливання цін цінних паперів, товарів, курсів іноземної валюти за тими інструментами, які знаходяться у торговому портфелі підприємства. Отже, ринковий ризик – це ризик збитків за балансовими і позабалансовими позиціями, що виникають через коливання

ринкових цін на фінансові активи [25, ст. 203]. Підприємству не притаманний суттєвий ризик зміни процентної ставки, тому що воно зазвичай залучає позики за фіксованими ставками. Так само не притаманні інші цінові ризики.

Валютний ризик, який найбільш притаманний для підприємства серед ринкових ризиків, є ризиком того, що вартість фінансового інструмента коливатиметься внаслідок змін валютних курсів. Ризик валютних коливань виникає через можливість різкої зміни курсу однієї валюти відносно іншої. Війна та економічна нестабільність призводять до волатильності валютних курсів, що може негативно вплинути на дохідність підприємства [49, ст. 288]. Даний ризик насамперед пов'язаний з операційною діяльністю (кредиторська та дебіторська заборгованість підприємства деномінована в іноземних валютах) та фінансовою діяльністю (процентні позики деноміновані в іноземних валютах). Зміна обмінних курсів може спричинити як збільшення прибутку, так і витрат підприємства. Це залежить від того, як саме підприємство пов'язане з іноземною валютою: чи більшість активів деноміновані в іноземній валюті, чи зобов'язань, залежно від цього збільшиться або власний капітал, або частка позикових коштів.

У поданій нижче таблиці (табл. 2.12) представлена чутливість прибутку до оподаткування до ймовірної зміни обмінних курсів (у результаті змін у справедливій вартості монетарних активів і зобов'язань) при постійному значенні всіх інших змінних. Аналіз чутливості був підготовлений на основі припущення, що частка фінансових інструментів в іноземній валюті є постійною величиною на 31 грудня 2020 року і 31 грудня 2019 року, 31 грудня 2021 року і 31 грудня 2020 року та 31 грудня 2022 року і 31 грудня 2021 року.

Таблиця 2.12

Аналіз волатильності формування прибутку ПрАТ “Київстар” до зміни обмінних курсів

Зміна обмінного курсу	Зміна курсу, %	Збільшення/ (зменшення) прибутку до оподаткування			Збільшення/ (зменшення) нерозподіленого прибутку		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
Долара США	+10	26441	(48111)	(30771)	21682	(39451)	(25232)

Євро	+10	24243	23115	3 873	19879	18 954	3 176
Долара США	-1	(2644)	4811	3 077	(2168)	3 945	2 523
Євро	-1	(2424)	(2311)	(387)	(1988)	(1 845)	(317)

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Відповідно до даних таблиці 2.12 можна сказати, що вплив зміни валютних курсів на прибуток сильно змінювався з року в рік. Тоді як в 2020 році збільшення курсу долара та євро призводило б до збільшення прибутку, в 2021 та 2022 роках спостерігається складніша ситуація з чергуванням позитивних та негативних впливів.

В 2020 році через збільшення курсу долара і євро підприємство збільшувало б свій прибуток і навпаки, через зменшення курсу - прибуток зменшувався б. Такий результат вказує на те, що переважна більшість валютних доходів підприємства була отримана в доларах США та євро, які перебільшували витрати в даних валютах.

В 2021 та 2022 роках через збільшення обмінного курсу долара прибуток би зменшувався, це свідчить, що підприємство в цих роках мало значні витрати в доларах США, які перевищують доходи в цій валюті. Зменшення курсу долара, навпаки, призвело б до незначного збільшення прибутку, що підтверджує залежність від доларових витрат. Ситуація з євро є протилежно.

Як бачимо підприємство має високі валютні ризики, тобто це означає, що коливання валютних курсів можуть суттєво впливати на її фінансові результати. Валютні ризики також впливають на вартість активів і зобов'язань підприємства, що відображається у його балансі. Наприклад, знецінення національної валюти може призвести до зростання вартості боргу в іноземній валюті, що збільшує фінансове навантаження на підприємство та збільшує частку зобов'язань в структурі капіталу, що може призвести до погіршення фінансового стану. Зменшення обмінного курсу валюти в якій знаходяться деноміновані активи підприємства призведе до зменшення прибутку, а отже і до зменшення власного капіталу.

Згідно з “Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 “Фінансові інструменти”» «ризик ліквідності – імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю» [36].

Нижче в таблицях (табл. 2.13 та 2.14) показані зобов'язання станом на 31 грудня 2020 та 2022 роках за зазначеними в угодах строками погашення, що залишилися. Суми у таблиці – це недисконтовані грошові потоки за угодами, включаючи валові зобов'язання за лізингом (до вирахування майбутніх фінансових витрат). Ці недисконтовані грошові потоки відрізняються від сум, відображених у консолідованому балансі, оскільки балансові суми базуються на дисконтованих грошових потоках.

Таблиця 2.13

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення ПрАТ “Київстар”,
2020 рік, тис. грн

Категорія зобов'язань	До запит. та до 3 місяців	Від 3 до 12 місяців	Від 12 місяців до 5 років	Понад 5 років	Всього
Банківські позикові кошти	183985	325869	4884440	-	5394294
Зобов'язання з оренди	216118	643523	3187659	566761	4614061
Нараховані дивіденди	3096916	-	-	-	3096916
Торгова та інша кредиторська заборгованість	1442750	-	-	-	1442750
Аванси, отримані від клієнтів	712593	-	-	-	712593
Інші фінансові зобов'язання	3366	-	-	-	3366
Всього	5655728	969392	8072099	566761	15263980

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Таблиця 2.14

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення, ПрАТ “Київстар”
2022 рік, тис. грн

Вид заборгованості	До запит. та до 3 міс.	Від 3 до 12 міс.	Від 12 міс. до 5 років	Понад 5 років	Всього
Зобов'язання з оренди	574308	1747168	8603582	2424696	13349754
Торгова та інша кредиторська заборгованість	3657837				3657837
Банківські позикові кошти	57837	935407	1668937		2662181
Аванси, отримані від клієнтів	898267				898267
Отримана фінансова допомога, що підлягає поверненню		160000			160000
Інші фінансові зобов'язання	2766				2766
Всього	5191015	2842575	10272519	2424696	20730805

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

За даними таблиць можна спостерігати зміни в динаміці та структурі зобов'язань. В 2020 та 2022 роках найбільшу частку зобов'язань припадало на довгострокові зобов'язання, також значна частка припадає на поточні зобов'язання. Підприємство здійснює аналіз строків погашення активів та зобов'язань і планує свою ліквідність залежно від очікуваних строків погашення відповідних фінансових інструментів. Потреби в коротко- та довгостроковій ліквідності здебільшого забезпечуються за рахунок грошових коштів від операційної діяльності та позикових коштів.

Для більш детального аналізу ризику ліквідності підприємства проведемо аналіз відносних фінансових коефіцієнтів (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Аналіз ліквідності ПрАТ “Київстар” за фінансовими коефіцієнтами

Показник	Роки			Відхилення 2022/2020
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,27	0,46	0,31

Коефіцієнт поточної ліквідності	0,27	0,49	0,83	0,56
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,26	0,48	0,82	0,56

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє частку поточних зобов'язань, яка може бути погашена негайно. Значення даного показника є прийнятним, якщо він знаходиться в межах 0,2-0,3. У 2020 році цей показник становив 0,15, що вказує на недостатню кількість грошових коштів і підприємство не зможе вчасно погасити свої борги, термін яких настане незабаром. В 2021 році цей показник становив 0,27, що є в межах нормативу. У 2022 році показник склав 0,46, що виходить за межі нормативу. Це свідчить про надлишок грошових коштів і їх неефективного використання, це може свідчити про негативний вплив на рентабельність підприємства, так як залучений капітал вкладається у неробочі активи, якими є грошові кошти та їх еквіваленти.

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує загальну здатність погашати короткострокові зобов'язання. Нормативне значення показника є в межах 1,5-2,5. Для ПрАТ “Київстар” даний коефіцієнт знаходиться нижче 1,5, це вказує, що підприємство не могло вчасно відповідати за своїми поточними зобов'язаннями використовуючи всі свої оборотні активи.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує здатність погашати борги без швидкої реалізації запасів. Нормативне значення є 0,5-1. В 2020 та 2021 роках значення було нижче 0,5, але в 2022 році воно склало 0,82, що є в межах нормативного значення. Даний показник не набагато менший за коефіцієнт поточної ліквідності, це означає, що запаси підприємства не мають великої ролі в ліквідності підприємства через їх невелику кількість.

Кредитний ризик для підприємства представлений як ризик того, що контрагент не виконає своїх зобов'язань за фінансовими інструментами або за контрактом, що може призвести до фінансових збитків. ПрАТ “Київстар” властивий кредитний ризик від операційної діяльності (насамперед, за торговельною дебіторською заборгованістю) і від фінансової діяльності,

включаючи депозити в банках і фінансових установах, операції з іноземною валютою та інші фінансові інструменти.

Для підприємства істотної концентрації кредитного ризику потенційно можуть призвести такі фінансові інструменти, як: кошти у банку, короткострокові депозитів, а також торгової та іншої дебіторської заборгованості.

В таблиці 2.16 наведений максимальний кредитний ризик для підприємства, а також з чого він складався.

Таблиця 2.16

Максимальний кредитний ризик для ПрАТ “Київстар”, тис. грн

Показник	2020	2021 рік	2022 рік
Грошові кошти та їх еквіваленти	1 339 380	1 773 866	4 702 238
Торгова та інша дебіторська заборгованість	665 280	879 228	2 847 328
Інші необоротні активи	477	-	-
Надана фінансова допомога	-	-	480 000
Всього	2 005 137	2 653 094	8 029 566

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Максимальний кредитний ризик за 2022 рік збільшився більш ніж у 4 рази порівняно з 2020 роком. Це свідчить про активне розширення діяльності компанії, збільшення обсягів продажів та, як наслідок, зростання дебіторської заборгованості. Разом з збільшення максимального кредитного ризику зростає і ризик ліквідності через можливість клієнтів несвоєчасного погашення або взагалі без погашень своїх боргів. Також підприємство мусить збільшувати резерви під сумнівні борги, що вплине на прибуток.

Для зменшення кредитного ризику підприємство розміщує грошові кошти та депозити у великих банках які розташовані в Україні і мають надійну репутацію. Станом на 31 грудня 2020 року 69% грошових коштів та їхніх еквівалентів знаходилися на рахунках у одному банку, на 31 грудня 2021 року цей відсоток склав 51%, на 31 грудня 2022 року - 76%. В 2021 році підприємство намагалося диверсифікувати розміщення коштів, але в 2022 році зберігся високий рівень концентрації в одному банку. В таблиці 2.17 зображено точний розподіл

грошових коштів та їх еквівалентів за кредитною якістю на основі рейтингів Fitch.

Таблиця 2.17

Розміщення грошових коштів та їхні еквівалентів ПрАТ “Київстар” за кредитною якістю на основі рейтингів Fitch, тис. грн

Рейтинг банку	2020	2021 рік	2022 рік
Рейтинг В+	-	30	-
Рейтинг В	622	310 548	-
Рейтинг В-	930 554	913 071	-
Рейтинг ССС-/С	-	-	1 890 330
Без рейтингу - інші українські банки	408 204	550 217	2 811 908
Всього	1 339 380	1 773 866	4 702 238

Джерело: [33]

Оцінимо ризик розміщення грошових коштів ПрАТ “Київстар” в банках України на основі рейтингу Fitch.

Зазначені вище банки без рейтингу переважно входять до складу міжнародних банківських груп з рейтингом від А до АА. Оцінюючи очікувані кредитні збитки, пов'язані з грошовими коштами та їх еквівалентами, з урахуванням рейтингу Fitch для банків, які отримали кредитний рейтинг, і суверенного рейтингу України на рівні “В” в 2020 році, ”В” в 2021 році та “СС/С” станом на 2022 рік підприємство прийшло до висновку, що визначений збиток від зменшення корисності є несуттєвим протягом аналізованих років.

Відповідно до вище зазначеної оцінки розміщення грошових коштів та їхні еквівалентів ПрАТ “Київстар” за кредитною якістю на основі рейтингів Fitch розробляється кредитна політика та проводиться оцінка потенційних кредитних ризиків. Для зниження кредитного ризик, що виникає за фінансовими операціями, знижується шляхом диверсифікації, вибору контрагентів виключно з високим кредитним рейтингом та шляхом встановлення лімітів сукупного кредитного ризику за кожним контрагентом. Кредитний ризик підприємства відслідковують та аналізують у кожному конкретному випадку, і керівництво

вважає, що кредитний ризик адекватно відображений у резервах на покриття збитків від зменшення корисності активів.

Високий кредитний ризик є фактором впливу на банкрутство підприємства.

Для оцінки вірогідності банкрутства ПрАТ “Київстар” використаємо Z-критерій моделі Альтмана. Так як акції ПрАТ “Київстар” не продаються та не купуються на фондових біржах, то буде використано модель Альтмана для підприємств чиї акції не котируються на ринку (формула 2.1):

$$Z = 0.717 * A + 0.847 * B + 3.107 * C + 0.42 * D + 0.995 * E \quad (2.1)$$

Де А = оборотні активи / суму активів;

В = нерозподілений прибуток / сума активів;

С = операційний прибуток / сума активів;

Д = балансова вартість власного капіталу / позиковий капітал;

Е = виручка / сума активів.

Для визначення рівня банкрутства використовуються наступні значення:

$Z < 1,23$ - висока ймовірність банкрутства;

$1,23 < Z < 2,89$ - стан невизначеності;

$Z > 2,9$ - низька ймовірність банкрутства.

В таблиці 2.18 наведена модель Альтмана за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.18

Індикатори ПрАТ “Київстар” для побудови моделі Альтмана

Складові	Роки		
	2020	2021	2022
А	0,08	0,10	0,12
В	0,38	0,38	0,51
С	0,48	0,49	0,31
Д	0,73	0,71	1,19
Е	0,92	0,95	0,76
Z-критерій	3,09	3,15	2,73

Джерело: побудовано та розраховано на основі [33]

Провівши підрахунки було визначено, що в 2020 та в 2021 році підприємство мало низький рівень банкрутства, а в 2022 році був невизначений стан, тобто середня вірогідність банкрутства.

Висновки до розділу 2

У другому розділі магістерської роботи було надано оцінку фінансовому стану ПрАТ “Київстар”, проведений якісний та кількісний аналіз структури капіталу даного підприємства, а також визначено фінансові інструменти у володінні підприємства та надана оцінка управління ризиками. На підставі отриманих результатів можна зробити наступні висновки:

1. В активах підприємства переважає частка необоротних активів. Їх частка поступово зменшувалася: 2020 році - 91,32%, 2021 році - 89,31%, 2022 році - 78,43%. Вартість необоротних активів зростала завдяки збільшенню основних засобів. Частка оборотних активів, на відміну від необоротних активів, зростала: 2020 році - 8,68%, 2021 році - 10,45%, 2022 році - 21,29%. Збільшення вартості оборотних активів відбулося завдяки збільшенню грошових коштів та еквівалентів і дебіторської заборгованості. Загальна сума активів підприємства в 2022 році зросла на 13 357 863 тис. грн (49,46%), в порівнянні з 2020 роком.

2. Показники майнового стану підприємства знаходяться в нормальному стані. Коефіцієнт зносу і придатності становлять 0,5. Коефіцієнт оновлення є більшим за коефіцієнт вибуття, що свідчить про активне оновлення своїх основних фондів. Коефіцієнт приросту зі значенням 0,11 вказує на те, що вартість основних засобів підприємства збільшилася на 11% порівняно з попереднім періодом. На кінець 2022 року підприємству вистачало найбільш ліквідних активів для погашення найбільш термінових зобов'язань, тобто виконувалася перша умова ліквідності балансу. Але на даний момент підприємству не вистачає активів для покриття довгострокових пасивів. Аналіз ділової активності свідчить про погіршення деяких аспектів фінансової діяльності підприємства у 2022 році

порівняно з попередніми роками. Показники рентабельності свідчать про погіршення діяльності підприємства в 2022 році. Всі показники рентабельності активів та показники рентабельності реалізації в 2022 році зменшилися на 8,57%-19,47%.

3. В даний момент ПрАТ "Київстар" належить двом компаніям: VEON Holdings B.V. (Нідерланди) та VEON Ltd. (Бермудські острови). Структура капіталу покращилася в 2022 році, власний капітал перебільшував позиковий. Вартість власного капіталу збільшилася за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Структура позикового капіталу коливалася з року в рік: найбільшу частку мали то довгострокові зобов'язання, то короткострокові. Підприємству категорично не вистачало власних оборотних активів, що призвело до нестійкого фінансового стану. Рентабельність капіталу в 2022 році має тенденцію до зменшення.

4. ПрАТ "Київстар" має у володінні такі фінансові інструменти: грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні фінансові активи, торгова кредиторська та дебіторська заборгованість, передплачені кредитні залишки. Йому притаманні ринковий, ліквідний та кредитний ризик. Найбільш суттєвий вплив має валютний ризик, через коливання обмінних курсів може значно збільшитися або зменшитися прибуток підприємства. Ліквідний ризик для підприємства за відносними показниками знаходиться в межах допустимого. Втрати через кредитний ризик є несуттєвими. Провівши аналіз банкрутства за Z-критерієм моделі Альтмана дійшли висновку, що вірогідність банкрутства в 2022 році збільшилася з низької до середньої.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ

3.1. Обґрунтування необхідності заходів із вдосконалення структури власного та залученого капіталу підприємства

Оптимізація структури власного та залученого капіталу є важливим елементом управління фінансовими ресурсами підприємства. Від ефективного розподілу власного капіталу та залучення позикових коштів залежить фінансова стійкість компанії, її здатність підтримувати ліквідність та отримувати вигідні умови фінансування. Невдале управління структурою капіталу призводить до підвищення фінансових ризиків і зниження прибутковості, що ускладнює залучення інвестицій для подальшого розвитку.

У контексті сучасних економічних умов суб'єкти господарювання змушені шукати оптимальні варіанти балансування між власними та позиченими ресурсами. Ефективне управління капіталом дозволяє знизити вартість фінансування, підвищити прибутковість та зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування. Важливо не лише зберігати необхідний рівень власного капіталу, але й раціонально використовувати позикові кошти для забезпечення стабільного розвитку та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

З огляду на важливість правильного балансування між власним та залученим капіталом, підприємства часто звертаються до альтернативних джерел фінансування для зміцнення своїх позицій на ринку. Одним із таких джерел є залучення стратегічного інвестора, що дозволяє підприємству отримати не тільки фінансові ресурси, але й додаткові переваги у вигляді управлінських або технологічних рішень. Такий підхід сприяє зростанню компанії та забезпечує довгострокову стабільність.

Зважаючи на аналіз фінансового стану, ПрАТ «Київстар» потрібен стратегічний інвестор, тобто пряме фінансування. Пряме фінансування, на перший погляд, дуже просте. Інвестор вносить гроші чи інше майно до

статутного капіталу підприємства або купує акції цього підприємства та, таким чином, отримує право на частку в майбутніх прибутках (дивіденди). Розмір частки визначається величиною вкладу в статутний капітал або числом придбаних акцій.

Але існує проблема, а саме в тому, що володіння акціями дає інвестору право не лише на частку в майбутніх прибутках, а й на частку в майні підприємства в разі його ліквідації. Це означає, що вартість акцій прибуткового підприємства може зростати, навіть якщо підприємство не сплачує дивідендів [10].

У процесі продажу акцій підприємства у засновника може виникнути цілком закономірне питання: а скільки компанії знадобиться капіталу зі сторони, щоб стабілізувати своє фінансове становище та почати ефективно працювати? Ця інформація надзвичайно важлива, тому що власникам підприємства необхідно знати, який відсоток акцій потрібно продати, а скільки варто залишити у себе для збереження впливу на підприємство та отримання в майбутньому доходу.

Суму необхідного капіталу підприємства можна розрахувати, скориставшись Методичними рекомендаціями з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств [28]. Для того, щоб підприємство було визнано платоспроможним, коефіцієнти поточної ліквідності та забезпеченості власними оборотними коштами повинні бути не нижчими за нормативні значення (1,5 та 0,1 відповідно).

Розрахунок суми необхідного капіталу здійснюється зворотним способом під час підстановки у формули 3.1 та 3.2 нормативних значень коефіцієнтів.

$$K_{\text{пл}} = \frac{OA + X_1 - \text{ВМП}}{\text{ПЗ} - \text{ДМП} - P}$$

(3.1)

де OA – оборотні активи;

ВМП – витрати майбутніх періодів;

ПЗ – поточні зобов'язання;

ДМП – доходи майбутніх періодів;

P – резерви майбутніх витрат і платежів;

X_1 – сума необхідного капіталу.

Розрахуємо суму необхідного капіталу (1.1):

$$1,5 = \frac{8\,591\,065 + X_1 + 189\,676}{10\,318\,225 - 848\,768 - 176\,864}$$

$$X_1 = 5\,537\,500$$

При розрахунку коефіцієнта поточної ліквідності важливо правильно відобразити реальну здатність підприємства покрити свої поточні зобов'язання оборотними активами. Для цього вносяться коригування в чисельник і знаменник формули 3.1:

- віднімання витрат майбутніх періодів з оборотних активів: витрати майбутніх періодів – це активи, які ще не приносять економічної вигоди, оскільки пов'язані з майбутніми операціями або періодами (наприклад, передоплата за послуги). Оскільки ці витрати не можуть бути використані для негайного погашення поточних зобов'язань, вони не є ліквідними активами. Тому їх необхідно виключити з оборотних активів для точнішої оцінки ліквідності;

- віднімання доходів майбутніх періодів із поточних зобов'язань: доходи майбутніх періодів – це суми, які підприємство отримало авансом за товари чи послуги, що будуть надані в майбутньому. Вони не є реальними поточними зобов'язаннями, оскільки не вимагають негайних виплат. Таким чином, ці доходи знижують тиск на підприємство щодо поточних зобов'язань, тому їх коректно виключити з розрахунку.

- віднімання резервів і забезпечень майбутніх виплат: резерви та забезпечення – це кошти, відкладені для погашення зобов'язань у майбутньому (наприклад, резерви відпусток, виплати за судовими рішеннями, пенсійні виплати, гарантійні ремонти тощо). Оскільки вони не є безпосередніми поточними зобов'язаннями, але вже враховані на балансі, їх також виключають для уникнення завищеної оцінки поточних зобов'язань. Це дозволяє коректно оцінити здатність підприємства покрити саме негайні фінансові зобов'язання.

$$K_3 = \frac{BK+X_2+P-NA}{OA+X_2}$$

(3.2)

де BK – власний капітал,

NA – необоротні активи,

X_2 – сума необхідного капіталу.

Розрахуємо суму необхідного капіталу (3.2)

$$K_3 = \frac{22\,021\,122+X_2+176\,864-31\,657\,598}{8\,591\,065+113\,059+X_2}$$

$$X_2 = 11\,477\,805$$

При розрахунку коефіцієнта забезпеченості власного оборотного капіталу резерви та забезпечення майбутніх виплат враховуються у складі власного капіталу, так як вони – частина власних ресурсів підприємства. Резерви та забезпечення є зобов'язаннями, які підприємство формує з власних коштів для покриття очікуваних витрат у майбутньому. Ці кошти фактично належать підприємству і залишаються в його розпорядженні до моменту виконання зобов'язань, що робить їх умовною частиною власного капіталу.

Результати розрахунку згаданих коефіцієнтів, а також їх нормативні значення узагальнено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Результати розрахунку суми необхідного капіталу для ПрАТ «Київстар» в
2023 році

Показник	На 31.12.2022	Нормативне значення коефіцієнта	Сума необхідного капіталу, тис. грн.
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,90	1,5 – 2,5	5 537 500
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-1,09	> 0,1	11 477 805

Джерело: побудовано і розраховано на основі [33]

З даних таблиці 3.1 видно, що на 1 січня 2023 року ПрАТ «Київстар» є підприємством з недостатньою платоспроможністю та незадовільною структурою бухгалтерського балансу. Коефіцієнт поточної ліквідності складає лише 0,9 за нормативу в мінімум 1,5, тоді як власним оборотним капіталом підприємство взагалі не володіє. Зважаючи на згадані в другому розділі результати фінансового аналізу, та суттєву перебудову структури капіталу в 2022 році, подібна тенденція є неприйнятною та потребує подальшої уваги з боку менеджменту ПрАТ «Київстар».

Для того, щоб відповідати визначенню платоспроможного підприємства, ПрАТ має залучити за 2023 рік щонайменше 11 477 805 тис. грн у вигляді акцій (або інших дольових інструментів). До уваги не беруться довгострокові боргові інструменти, такі як облігації, так як вони хоча і можуть виявитися відносно дешевим та доступним джерелом коштів, в результаті за ними компанія буде нести фінансові витрати (прямий негативний вплив на нерозподілений прибуток), а також важливо те, що довгострокові зобов'язання не впливають на згадані показники.

3.2 Напрями підвищення ефективності ризик-менеджменту управління структурою капіталу підприємства

Наявна структура фінансування діяльності ПрАТ «Київстар» багато в чому обумовлена галузевими особливостями, а також і тим, що підприємство перебуває на стадії помітної конкуренції, зважаючи на монополізованість ринку мобільного зв'язку та інтернету [40]. Відповідно, щоб розвиватися і залишатися конкурентоспроможним, підприємство потребує постійного збільшення капіталу. Прогноз на 2023 рік залежить від того, чи підприємство надалі нарощуватиме активи чи зупиниться на рівні 2022 року. Це великою мірою залежить від попиту на послуги, дій конкурентів та інших, складно прогнозованих чинників. Тому розглянемо лише два варіанти:

- 1) Обсяг реалізації залишається на рівні 2022 року

2) Обсяг реалізації збільшується колишніми темпами

Залежно від типу відтворення змінюється потреба у обсягах фінансування. При простому відтворенні підприємство незначно збільшуватиме обсяг активів, а отже, значна частина прибутку буде виплачена акціонерам у вигляді дивідендів.

Перед аналізом обох варіантів розрахуємо вихідний показник WACC, який є середньою відсотковою ставкою за всіма джерелами фінансування компанії. Показник характеризує відносний рівень загальної суми витрат із забезпечення кожного джерела фінансування і є середньозваженою вартістю капіталу [21]. Для цього побудуємо таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

Показник WACC на 01.01.2023 (до змін)

Показник	Тис. грн.
Власний капітал	22021122
Чистий прибуток	9497524
Вартість власного капіталу	43,13%
Залучений капітал	18340600
Фінансові витрати	1226928
Вартість залученого капіталу	6,69%
Податковий коректор	0,82
WACC	48,61%

Джерело: побудовано і розраховано на основі [33]

За даними з таблиці, значення WACC в 48,61% є достатньо високим, що може означати таке:

1) висока вартість запозичень: компанія залучає позикові кошти під дуже високі відсоткові ставки, можливо, через низький кредитний рейтинг або високий рівень ризику;

2) високі вимоги інвесторів щодо прибутковості: акціонери очікують дуже високої прибутковості на свої інвестиції, що може бути пов'язане з високою волатильністю бізнесу або низькою ліквідністю акцій компанії;

3) високі загальні фінансові витрати: компанія несе значні витрати на обслуговування боргу та виплату дивідендів, що може суттєво обмежувати її можливості для інвестування та зростання.

Найбільш ймовірним поясненням тут є 2 та 3, так як зміни в чистому прибутку за аналізований період дуже суттєві, причому в 2021 році 10 231 721 тис. грн чистого прибутку (91% чистого прибутку) було розподілено між акціонерами в якості дивідендів. Відповідно, компанія не має достатніх коштів для подальшого розвитку і підтримки конкурентоспроможності на ринку, що лише погіршується з повномасштабним вторгненням в лютому 2022 року і початком бойових дій, які справляють суттєву невизначеність на економіку України.

Таким чином, на значення WACC впливає неоптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом. Вкрай висока вартість капіталу потребує вжиття заходів із його реструктуризації.

Спочатку розглянемо Варіант 1, який передбачає, що обсяги реалізації та витрат залишаються на рівні 2022 р, а відбуваються лише зміни в балансі ПрАТ «Київстар». Відповідно вартість сукупного капіталу на 31.12.2023 внаслідок емісії акцій та збільшення власного капіталу розрахована в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Показник WACC на 31.12.2023 (варіант 1)

Показник	31.12.2022	Зміни	31.12.2023
Власний капітал	22021122	+11477805	33442550
Чистий прибуток	9497524		9497524
Вартість власного капіталу	43,13%		28,40%
Залучений капітал	18340600		18340600
Фінансові витрати	1226928		1226928
Вартість залученого капіталу	6,69%		6,69%
Податковий коректор	0,82		0,82
WACC	48,61%		33,89%

Джерело: побудовано і розраховано на основі таблиць 3.1 і 3.2

Як і очікувалося, середньозважена вартість капіталу суттєво знизилася – з 48,61% до 33,89%. Причиною цього є зниження вартості власного капіталу з 43,13% до 28,40%, що стало можливим завдяки збільшенню частки власних

коштів у загальній структурі капіталу підприємства. Зниження вартості капіталу дозволить компанії фінансувати більше проектів, що сприяє зростанню і розвитку бізнесу. Крім цього, ПрАТ «Київстар» збільшив показники поточної ліквідності та забезпеченості власним оборотним капіталом, які до цього не досягали до нормативів (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Розрахунок показників ліквідності внаслідок збільшення капіталу

Показник	Нормативне значення коефіцієнта	На 31.12.2022	На 31.12.2023 (1 варіант)	Зміна
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5 – 2,5	0,83	2,13	+1,23
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	> 0,1	-1,1	0,1	+1,2

Джерело: побудовано і розраховано на основі таблиць 3.1 і 3.2

Збільшення власного капіталу за рахунок випуску акцій та відповідного залучення 11 477 805 тис. грн інвестованого капіталу дозволило вирівняти показник забезпеченості власними оборотними коштами до нормативного рівня. Завдяки цьому рівень фінансової стійкості підприємства збільшився з нестійкої фінансової стійкості до абсолютної фінансової стійкості (табл. 2.5). Таким чином, збільшення власного капіталу, покращило платоспроможність підприємства. В той же час компанія має достатню ліквідність, яка лежить в межах нормативних значень. В цілому, збільшення власного капіталу позитивно вплинуло на фінансову стійкість підприємства, підвищивши його ліквідність та здатність фінансувати поточну діяльність за рахунок власних коштів. Варіант 1 є ефективним способом підвищення ефективності використання капіталу.

Таблиця 3.5

Прогноз абсолютних показників фінансової стійкості ПрАТ “Київстар”, тис.

грн

Показник	2023	2024
----------	------	------

1. Власні оборотні кошти	10 107 713	21 620 328
2. Функціонуючий капітал	17 034 465	28 578 157
3. Загальна величина основних джерел коштів	26 761 674	40 418 487
4. Надлишок (нестача) власних оборотних коштів	10 041 073	21 545 924
5. Надлишок (нестача) функціонуючого капіталу	16 967 825	28 503 753
6. Надлишок (нестача) загальної величини основних джерел коштів	26 695 034	40 344 083
Показники типу фінансової стійкості		
Тривимірний показник	1,1,1	1,1,1
Тип фінансової стійкості	Абсолютна	Абсолютна

Джерело: розраховано автором на основі таблиці 3.7

Однак вважати, що за рік не відбудеться жодних змін у виручці, інших доходах та витратах періоду недоцільно, так як відбувається постійне зростання цін, змінюється кількість клієнтів, компанія втрачає майно внаслідок обстрілів (несе витрати) тощо. Відповідно, потрібно скоригувати прогноз на наступні роки, зважаючи на різні показники.

Метою прогнозування звіту про фінансові результати є отримання прогнозної величини нерозподіленого прибутку. Для її одержання слід також врахувати податки, що сплачуються підприємством із прибутку (при цьому для наочності методу вплив податкових різниць тут враховуватися не буде). Прогнозний чистий прибуток формує відповідну статтю прогнозного балансу підприємства (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6

Прогнозний звіт про фінансові результати ПрАТ «Київстар» на 2023 та
2024 рік

Стаття	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Зміна, %		Пояснення	
				2023	2024	2023	2024
Виручка від реалізації	30917299	35554894	42665873	15	20	Зростання цін на послуги компанії на 15-20% за рік є оптимальним прогнозом	
Собівартість реалізації	13095996	17024795	20429754	30	20	Інфляція та зростання цін (особливо в умовах війни), зростання заробітної плати, впровадження нових технологій	
Валовий прибуток	17821303	18530099	22236119	3,98	20,0		

Інші операційні доходи	259836	220861	209818	-15	-5	Зменшення або відсутність доходу від курсових різниць внаслідок знецінення гривні	
Адміністративні витрати	2371222	2608344	2869178	10	10	Збільшення витрат на оплату праці управлінського персоналу та комунальні послуги	
Витрати на збут	2562841	2306557	2537213	-10	10	Зменшення витрат на рекламу та маркетинг з метою економії	Відновлення маркетингових заходів для збільшення клієнтури
Інші операційні витрати	603779	754724	981141	25	30	Зменшення корисності активів компанії, пов'язане з військовими подіями	Суттєві курсові різниці на нарахований резерв сумнівних боргів внаслідок зменшення платоспроможності клієнтів
Операційний прибуток	12543297	13081335	16058404	4,29	22,8		
Фінансові доходи	156307	164122	180534	5	10	Компанія вкладає вільні грошові кошти на депозити або ОВДП	
Інші доходи	236816	236816	236816	0	0	Інші доходи не прогноуються, так як не є частиною операційної діяльності	
Фінансові витрати	1226928	1042889	0	-15	-100	Компанія погашає старі позики і не залучає нових в 2023 році	
Інші витрати	17226	17226	17226	0	0	Інші витрати не прогноуються, так як не є частиною операційної діяльності	
Прибуток до оподаткування	11692266	11948526	15984897	2,19	33,8		
Податок на прибуток	2194742	2150735	2877281	-2,01	33,8	Вплив тимчасових різниць не враховується	
Чистий прибуток	9497524	9797792	13107615	3,16	33,8		

Джерело: побудовано і розраховано на основі [33] і таблиці 3.1

Очікується, що виручка від реалізації зросте на 15-20%, що пов'язано зі збільшенням цін на послуги ПрАТ «Київстар», тоді як собівартість реалізації зросте на 30% через інфляційний тиск, зростання заробітних плат і впровадження

нових технологій. В 2024 році собівартість зросте лише на 20%, так як ринок незначно стабілізується. Така динаміка реалізації зумовить незначне зростання валового прибутку на 3,98% та 20%, що вказує на те, що компанія компенсуватиме підвищення витрат завдяки вищим доходам.

Також варто відзначити, що операційний прибуток прогнозується на рівні 13,08 млрд грн, що на 4,29% більше, ніж у 2022 році, незважаючи на зростання адміністративних та інших операційних витрат. В 2024 році очікується зростання на 22,8% в порівнянні із 2023 роком. Зменшення витрат на збут та фінансових витрат дозволить компанії підвищити чистий прибуток на 3,16% до 9,8 млрд грн в 2023 році, що свідчить про її здатність ефективно адаптуватися до викликів і зберігати прибутковість у непростих умовах. Крім того, відсутність витрат за фінансовими зобов'язаннями в 2024 році призведе до помітного зростання прибутку – з 9 797 792 до 13 107 615 тис. грн, що також вказує на збалансовану стратегію ризик-менеджменту.

Існує кілька способів складання прогнозного балансу. До найчастіше застосовуваних можна віднести такі способи:

- метод на основі пропорційної залежності показників від обсягу продажу;
- методи з використанням математичного апарату;
- спеціалізовані методи [47].

Скористаємося третім підходом до прогнозування балансу на основі відокремленого підходу до кожної статті балансу та опишемо процедуру складання проекту балансу при використанні даного методу. Визначимо зміни в балансі за 2023 та 2024 рік рік, зважаючи на зміни в доходах та витратах, розрахованих раніше (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

Прогнозний баланс ПрАТ «Київстар» на 2023-2024 рр.

Стаття	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	Зміна, %		Пояснення
				2023	2024	
Нематеріальні активи	8630036	8641945	8702439	1,4	0,7	Приймається зміна як середній приріст за

						2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Основні засоби	19284011	19568836	21016930	14,8	7,4	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Відстрочені податкові активи	123734	119156	97112	-37	-18,5	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Гудвіл	412169	412169	412169	0	0	Приймається, що знецінення не відбувалося
Інші необоротні активи	3207648	3415889	4524345	64,9	32,5	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Необоротні активи	31657598	32157995	34752995	1,6	8,1	
Запаси	65126	66640	74404	23,3	11,7	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Торгова дебіторська заборгованість	2821154	2877577	1726546	20	-40	Затримки в оплаті через зниження платоспроможності клієнтів. В 2024 році впроваджується система знижок, що дозволило зменшити обсяг боргу
Інша дебіторська заборгованість	331149	345121	381531	42,2	10,6	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 4 рази менше
Грошові кошти	4702238	23677650	37376939	403,5	57,9	Компенсується зміна в інших активах для вирівнювання балансу
Витрати майбутніх періодів	189676	194867	221564	27,4	13,7	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Інші оборотні активи	481722	484131	508338	5	5	В 2022 році надано фіндопомогу на 480 млн грн, відповідно оптимальна зміна - 5%
Оборотні активи	8591065	27645987	40289322	221,8	45,7	
Необоротні активи, утримувані для продажу	113059	115688	129166	23,3	11,7	Приймається приріст, рівний запасам

Баланс	40361722	59919669	75171482,04	48,5	25,5	
Статутний капітал	654763	654763	654763	0	0	Без змін
Додатковий капітал	132933	11610738	11610738	8634	0	Залучення додаткових інвестицій в 2023 році. В 2024 – без змін
Емісійний дохід	102338	102338	102338	0	0	Без змін
Резервний капітал	132933	132933	132933	0	0	Без змін
Нерозподілений прибуток	20910767	30708559	43816174	46,9	42,7	Отриманий чистий прибуток за 2023-2024 рр.
Інший капітал	56377	56377	56377	0	0,0	Без змін
Власний капітал	22021122	43265708	56373323	96,5	30,3	
Пенсійні зобов'язання	29735	29920	30848	6,2	3,1	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Довгострокові кредити банків	1411880	0	0	-100	0	Компанія не брала нових довгострокових кредитів, наявні переведені в поточну заборгованість і погашені
Інші довгострокові зобов'язання	6344485	6654667	6654667	48,9	0	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – нових не залучається
Довгострокові забезпечення	236275	242165	272315	24,9	12,5	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Довгострокові зобов'язання	8022375	6926752	6957829	-13,7	0,4	
Короткострокові кредити банків	777428	0	0	-100	0	Компанія не брала нових кредитів, наявні погасила
Торгова кредиторська заборгованість	3657837	3730994	5223392	20	40	Затримки в оплаті через зниження платоспроможності клієнтів в 2023 році. В 2024 році було збільшено терміни оплати постачальникам, та як КЗ використовується як безвідсоткове джерело фінансування замість кредитів
Інші кредиторська заборгованість	2005585	1946982	1662723	-29,2	-14,6	Приймається зміна як середній приріст за

						2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Поточні забезпечення	176864	183983	221056	40,3	20,2	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Доходи майбутніх періодів	848768	855550	889772	8	4	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Інші поточні зобов'язання	2851743	3009701	3843388	55,4	27,7	Приймається зміна як середній приріст за 2021-2022. В 2024 – в 2 рази менше
Поточні зобов'язання	10318225	9727209	11840330	-5,7	21,7	
Баланс	40361722	59919669	75171482	48,5	25,5	

Джерело: побудовано і розраховано на основі [33] і таблиці 3.1

Прогнозний баланс ПрАТ «Київстар» на 2023-2024 рр. демонструє значне зростання активів та власного капіталу здебільшого за рахунок залучення додаткового капіталу в 2023 році та подальших коригувань структури майна та джерел його формування. Найбільше зростання активів спостерігається в оборотних засобах (+221,8% і 45,7% відповідно), зокрема у грошових коштах (+403,5% та 57,9%), що прямо пов'язано із залученням додаткових інвестицій та ефективним управлінням ліквідністю в межах ризик-менеджменту. Зростання нематеріальних активів та основних засобів також відображає стабільний розвиток компанії та її інвестиції в технології.

Одним із дієвих інструментів ризик-менеджменту є використання системи знижок за швидку оплату. Цей підхід передбачає надання клієнтам фінансових стимулів, таких як невелика знижка (наприклад, 2-5%), за оплату рахунків у короткий термін, часто в межах 10-15 днів. Знижки мотивують контрагентів здійснювати платежі раніше, ніж це передбачено умовами договору, що дозволяє зменшити обсяг простроченої дебіторської заборгованості. Використання цього методу дозволить компанії позбавитися 40% торгових рахунків до отримання в 2024 році.

Збільшення власного капіталу понад як вдвічі (+96,5% в 2023 та 30,3% в 2024 рр.) є важливим показником зміцнення фінансової бази компанії, не лише за

рахунок залучення додаткового капіталу (+8634,3%), але й зростання нерозподіленого прибутку (+46,9% та 42,7%). Водночас компанія значно зменшила свої довгострокові та короткострокові зобов'язання в 2023 році, погасивши банківські кредити, що підвищує фінансову гнучкість та зменшує ризики, пов'язані із зовнішнім фінансуванням.

Варто помітити, що в 2024 році в межах оновленої системи ризик-менеджменту передбачається збільшення термінів оплати постачальникам, а також укладання нових угод на умовах розстрочки, що дасть змогу компанії акумулювати вільні грошові кошти для поточних операцій, інвестицій у розширення інфраструктури та маркетингових активностей. Внаслідок цього торгові рахунки до оплати зростуть на 40%.

З таблиці стає зрозуміло, що найбільший вплив на зростання балансу, як і очікувалося, надало збільшення власного капіталу за рахунок додаткових внесків акціонерів. Додаткові внески є більш вигідними для компанії, ніж збільшення акціонерного капіталу шляхом емісії нових акцій. Цей підхід дозволяє зберегти контроль існуючих акціонерів над компанією, оскільки нові акції не випускаються і не «розбавляють» їх частки. Крім того, залучення капіталу через додаткові внески швидше і менш витратне, оскільки воно не вимагає виконання складних процедур емісії, що заощаджує час і ресурси.

Таблиця 3.7 дає можливість оцінити як зміниться максимальний кредитний ризик підприємства (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8

Прогнозний максимальний кредитний ризик, тис. грн

Показник	2023	2024
Грошові кошти та їх еквіваленти	23 677 650	37 376 939
Торгова та інша дебіторська заборгованість	2 737 006	1 817 862
Всього	26 900 348	39 194 801

Джерело: складено автором на основі таблиці 3.7

Таким чином максимальний кредитний ризик підприємства збільшився в 3 рази, в порівнянні з 2022 роком. Це відбулося за рахунок збільшення грошових

коштів. Але візьмемо до уваги, що ці грошові кошти лежать у великих банках, які мають гарний кредитний рейтинг на основі рейтингів Fitch, також для кращої надійності ці кошти потрібно розділити між різними банками з рейтингом від В і вище для зменшення ризику їх неповернення. В даній таблиці показана торгова та інша дебіторська заборгованість з мінусом резерву під кредитні збитки. Резерв під кредитні збитки в 2023 році був закладеним в розмірі як і в 2022 році, а саме 483 692 тис грн, а в 2024 році на 40% менше.

Тепер стає можливим розрахувати вартість капіталу в 2023-2024 рр. за прогнозними балансом та звітом про фінансові результати в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Показник WACC на 31.12.2023 (варіант 2)

Показник	31.12.2022	Зміни	31.12.2023	Зміни	31.12.2024
Власний капітал	22021122	+21244586	43265708	+13107615	56373323
Чистий прибуток	9497524	+300268	9797792	+3309823	13107615
Вартість власного капіталу	43,13%		22,65%		23,25%
Залучений капітал	18340600	-1686639	16653961	+2144198	18798159
Фінансові витрати	1226928	-184039	1042889	-1042889	0
Вартість залученого капіталу	6,69%		6,26%		0,00%
Податковий коректор	0,82		0,82		0,82
WACC	48,61%		27,78%		23,25%

Джерело: побудовано і розраховано на основі таблиць 3.4 і 3.6.

Зниження WACC з 48,61% до 27,78% в 2023 і до 23,25% в 2024 – це значне покращення фінансового стану компанії. Це свідчить про те, що ПрАТ «Київстар» спромоглося суттєво знизити вартість залучення капіталу. Основними позитивними наслідками такого зниження є:

- Збільшення вартості компанії: зниження WACC зазвичай призводить до зростання ринкової вартості компанії, оскільки інвестори готові платити за більш дешевий капітал;
- Розширення можливостей для інвестування: зниження вартості капіталу дозволяє компанії фінансувати більше проектів, що сприяє зростанню бізнесу;
- Підвищення конкурентоспроможності: нижчі фінансові витрати роблять організацію більш конкурентоспроможною на ринку.

Далі необхідно перевірити економічну доцільність збільшення власного капіталу і те, чи не переважить ціна додаткового залучення можливу вигоду від використання цих коштів.

Так, ефект фінансового важеля виражає збільшення рентабельності власного капіталу, отримане завдяки використанню позикових коштів, незважаючи на його платність [23]. Він розраховується за формулою 3.3, визначеною трьома компонентними показниками: податковим коректором, диференціалом фінансового важеля, плечем фінансового важеля.

$$EФВ = (1 - C_{ПнП}) \times (ROA - R_{зк}) \times \frac{ЗК}{ВК} \quad (3.3)$$

де ЕФВ – ефект фінансового важеля;

$C_{ПнП}$ – ставка податку на прибуток;

ROA – економічна рентабельність активів підприємства, %;

$R_{зк}$ – ставка позикового відсотка, %;

ЗК – залучений капітал, тис. грн;

ВК – власний капітал, тис. Грн.

Економічна рентабельність та вартість позикового капіталу в свою чергу визначаються за формулами 3.4 та 3.5:

$$ROA = \frac{ЧП}{А} \quad (3.4)$$

де ROA – рентабельність активів;

ЧП – чистий прибуток за рік, тис. грн;

А – вартість активів підприємства, тис. Грн.

$$R_{зк} = \frac{В_{фін}}{ЗК} \quad (3.5)$$

де $В_{фін}$ – фінансові витрати за рік, тис. Грн.

Розрахуємо перелічені вище показники для ПрАТ «Київстар» у звітному та плановому періодах.

$$ЕФВ_{2022} = (1 - 0,18) \times \left(\frac{9\,497\,524}{40\,361\,722} - \frac{1\,226\,928}{18\,340\,600} \right) \times \left(\frac{18\,340\,600}{22\,021\,122} \right) = 0,12$$

$$ЕФВ_{2023} = (1 - 0,18) \times \left(\frac{9\,797\,792}{59\,919\,669} - \frac{1\,042\,889}{16\,653\,961} \right) \times \left(\frac{16\,653\,961}{43\,265\,708} \right) = 0,03$$

$$ЕФВ_{2024} = (1 - 0,18) \times \left(\frac{13\,107\,615}{75\,171\,482} - 0 \right) \times \left(\frac{18\,789\,159}{56\,373\,323} \right) = 0,05$$

Зменшення ефекту фінансового важеля з 0,12 до 0,03 внаслідок реструктуризації капіталу свідчить про значні зміни у фінансовій структурі підприємства. Це вказує на те, що підприємство помітно зменшило свою залежність від позикових коштів та збільшило частку власного капіталу, що й було метою профілактики. Зрозуміло, що причиною такої зміни є залучення додаткового капіталу (без додаткової емісії акцій). Зниження ефекту фінансового важеля, як правило, спричиняє зниження ризику для кредиторів та інвесторів, оскільки підприємство стає менш вразливим до коливань доходів.

В 2024 ефект фінансового важеля несуттєво зріс здебільшого за рахунок того, що позиковий капітал (кредити) не залучається, внаслідок чого ставка рівна 0%. Досить низький показник в 0,05 ще раз доводить ефективну систему ризик-менеджменту, направлену на перших етапах на зменшення залученого капіталу і відповідних витрат.

Розглянемо, як проведені заходи вплинули на структуру активів ПрАТ «Київстар», тобто розміщення капіталу, що є у його розпорядженні (таблиця 3.10).

Таблиця 3.10

Аналіз динаміки та структури активів ПрАТ «Київстар» після реструктуризації капіталу

Актив	31.12.2022 (факт)		31.12.2023 (прогноз)		31.12.2024 (прогноз)		Зміна, тис. грн		Приріст, %	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	2023	2024	2023	2024
Необоротні активи	31657598	78,43	32157995	53,67	34752995	46,31	500397	2595000	1,58	8,07
Оборотні активи	8704124	21,57	27761675	46,33	40289322	53,69	19057551	12527647	218,95	45,13

Баланс	4036172 2	100	59919670	100	75042316	100	19557948	15122646	48,46	25,24
--------	--------------	-----	----------	-----	----------	-----	----------	----------	-------	-------

Джерело: побудовано і розраховано на основі [33] і таблиці 3.7

З наведеної таблиці видно, що у зв'язку з проведеними заходами структура активів підприємства дещо змінилася. Змінилася органічна будова капіталу: у 2022 році частка оборотного капіталу в активах становила 22%, а 2023 році становитиме 46%, в 2024 – 54% що сприятиме суттєвому прискоренню оборотності майна компанії. Результатом цього є умовне вивільнення коштів у найбільш мобільних формах.

Запропоновані заходи вплинуть і на структуру джерел фінансування підприємства (таблиця 3.11).

Таблиця 3.11

Аналіз динаміки та структури пасивів ПрАТ «Київстар» після реструктуризації капіталу

Актив	31.12.2022 (факт)		31.12.2023 (прогноз)		31.12.2024 (прогноз)		Зміна, тис. грн		Приріст, %	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	2023	2024	2023	2024
Власний капітал	220211 22	54,56	432657 08	72,21	563733 23	75,12	21244586	13107615	96,47	30,30
Довгострокові зобов'язання	802237 5	19,88	692675 2	11,56	695782 9	9,27	-1095623	31077	-13,66	0,45
Поточні зобов'язання	103182 25	25,56	972720 9	16,23	118403 30	15,78	-591016	2113121	-5,73	21,72
Баланс	403617 22	100	599196 70	100	763577 22	100	19557948	16438052	48,46	27,43

Джерело: побудовано і розраховано на основі [33] і таблиці 3.7

Відповідно до таблиці 3.9, частка власного капіталу підприємства зросла з 55% в 2022 році до 72% в 2023 році, а в 2024 році – ще до 75%. Це говорить про те, що підприємство стало фінансово стійким, тобто більш незалежним від кредиторів, причому наявний залучений капітал використовується більш ефективно.

Розглянемо, як змінилися показники оборотності ПрАТ «Київстар» з урахуванням запропонованих заходів та представимо їх динаміку у таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Аналіз оборотності ПрАТ «Київстар» після реструктуризації капіталу

Показник	2022 рік	2023 рік (прогноз)	2024 рік (прогноз)	Зміна	
				2023	2024
Коефіцієнт оборотності активів	0,88	0,59	0,57	-0,29	-0,03
Коефіцієнт оборотності запасів	255,2	533,54	573,44	278,3	39,90
Період оборотності запасів, днів	1,43	0,68	0,63	-0,75	-0,05
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,53	11,03	20,24	-2,5	9,21
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	26,97	33,09	17,79	6,12	-15,30
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,67	6,26	6,20	1,59	-0,06
Період оборотності кредиторської заборгованості, днів	78,16	58,31	58,10	-19,9	-0,21
Операційний цикл, днів	28,4	33,77	18,42	5,37	-15,35
Фінансовий цикл, днів	-49,76	-24,54	-39,69	25,22	-15,15

Джерело: побудовано і розраховано на основі таблиць 3.5 і 3.7

Аналіз прогнозу оборотності вказує на те, що запропоновані заходи призвели до збільшення тривалості операційного циклу, що зріс до 33,77 днів в 2023 році. Це свідчить про те, що процеси реалізації послуг стали більш затяжними, що може негативно вплинути на загальну ефективність компанії. Однак в 2024 році очікується скорочення такого циклу за рахунок зменшення оборотності дебіторської заборгованості.

На тлі цього, позитивним є скорочення фінансового циклу до -24,54 днів, що свідчить про зменшення залежності від зовнішніх фінансових ресурсів та покращення ліквідності. Це означає, що компанія змогла більш ефективно управляти своїми зобов'язаннями і не потребує додаткового фінансування для підтримки операційної діяльності. Збереження від'ємного значення фінансового циклу (-39,69 днів) в 2024 році підтверджує ефективне управління борговим навантаженням.

Важливо зазначити, що дебіторська заборгованість все ще залишається більш оборотною, ніж кредиторська, що вказує про потенціал компанії для швидшого збору коштів з клієнтів. Разом ці два показники демонструють суперечливу ситуацію: хоча компанія покращила управління кредиторською заборгованістю, зростання тривалості операційного циклу вимагає додаткового аналізу і

можливих коригувань для забезпечення збалансованості в управлінні активами та зобов'язаннями станом на 31.12.2023. В 2024 році подібної ситуації не виникає.

Насамкінець, внаслідок внесення додаткового капіталу у вигляді грошових коштів, Компанія може вкласти ці кошти у інші активи і збільшити прибуток періоду за рахунок додаткового доходу. Сума, яка буде вкладена, становитиме 11 600 000 тис. грн для всіх шляхів інвестування. Альтернативні напрямки вкладення наведені в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Шляхи вкладення грошових коштів, отриманих як додатковий капітал

Вкладення	Сутність	Умови	Приблизна сума доходу в 2023 році	Вид доходу
Придбання / оновлення обладнання	Закупівля базових станцій та обладнання для розширення покриття 4G та впровадження 5G	<ul style="list-style-type: none"> Вартість обладнання – 11 600 000 тис. грн Лінійний метод амортизації Термін експлуатації – 10 років Очікується збільшення виручки на 10% 	$Виручка = 30\,917\,299 * 10\% = 3\,091\,730 \text{ тис. грн}$ $Амортизація = 11\,600\,000 / 10 = 1\,160\,000 \text{ тис. грн}$ $Чистий дохід = 3\,091\,730 - 1\,160\,000$ 1 931 730 тис. грн	Операційний
Валютний арбітраж	Купівля валюти за нижчим курсом і продаж за вищим	<ul style="list-style-type: none"> Валюта – Євро Курс на 01.01.2023 – 38,9510 Курс на 31.12.2023 – 42,2079 Купівля валюти (євро) відбувається 01.01.2023 	$Курсовий дохід = 11\,600\,000 / 38,9510 * 42,2079 - 11\,600\,000$ 969 938 тис. грн	Операційний

Депозит	Вкладення коштів на депозит в Приватбанку	<ul style="list-style-type: none"> • Термін – 365 днів • Ставка – 7,25% річних • Валюта – гривня 	<i>Відсотковий дохід = 11 600 000 * 7,25%</i> 841 000 тис. грн	Фінансовий
ОВДП	Придбання державних цінних паперів	<ul style="list-style-type: none"> • Термін – 90 днів * 4 періоди • Ставка – 13,5% річних • Валюта – гривня 	<i>Відсотковий дохід = 11 600 000 * 4 * 13,5% / 4</i> 1 566 000 тис. грн	Фінансовий
Нерухомість	Придбання комерційної будівлі з метою здачі в оренду	<ul style="list-style-type: none"> • Вартість будівлі – 11 600 000 тис. грн • Термін – 10 років • Ставка відсотка – 12% річних • Щорічний орендний платіж – 2 054 000 тис. грн 	<i>Відсотковий дохід = 11 600 000 * 12%</i> 1 392 000 тис. грн	Інвестиційний

Джерело: побудовано і розраховано на основі таблиць 3.7

З огляду на можливості кожного виду інвестування, всі запропоновані шляхи в таблиці 3.11 можуть бути перспективними для отримання додаткового доходу, але мають різні рівні складності, ризику та доходності:

1) Інвестування в нове обладнання для 4G і 5G забезпечує довгострокову вигоду, збільшуючи дохід компанії на 10% та дозволяючи використовувати амортизаційні відрахування. Однак цей шлях вимагає великих початкових вкладень та має тривалий період окупності. Зважаючи на високу капіталізацію, це інвестування перспективне для підвищення операційного доходу і розвитку бізнесу, хоча вимагає ретельного планування через значні початкові витрати.

2) Валютний арбітраж дозволяє отримати дохід від коливання курсу валют без значних операційних витрат, при цьому різниця курсів принесла

певний дохід. Це вкладення є швидким і має високий потенціал для отримання операційного доходу, однак ризиковим через відсутність стабільної інформації про курсові зміни.

3) Вкладення на депозит із фіксованою ставкою є стабільним джерелом фінансового доходу. Прибуток є гарантованим за умови стабільності банківської системи. Це вкладення характеризується низьким рівнем ризику і є привабливим для збереження коштів, однак може мати нижчу дохідність у порівнянні з іншими варіантами.

4) Державні облігації пропонують вищий дохід, ніж депозит, із сумарним прибутком, що перевищує депозитний понад як вдвічі. Це інвестування є перспективним варіантом для отримання стабільного доходу з відносно низьким ризиком, оскільки ОВДП забезпечені державою. Вкладення підходить для інвесторів, що прагнуть фінансової стабільності.

5) Придбання комерційної нерухомості з метою здачі в оренду може забезпечити суттєвий щорічний дохід. Це інвестиція з високою капіталізацією, але вона здатна приносити стабільний інвестиційний дохід. Придбання нерухомості дозволяє диверсифікувати доходи, забезпечуючи додаткові грошові надходження і можливий приріст вартості активу з часом (за його переоцінки).

Таким чином, заходи з реструктуризації капіталу продемонстрували високу ефективність у контексті управління фінансовими ризиками. ПрАТ «Київстар» змогло знизити вартість залучення капіталу та забезпечити фінансування як оборотних, так і необоротних активів завдяки додатковим внескам акціонерів. Це сприяло зміцненню фінансової незалежності компанії, підвищенню її стабільності та конкурентоспроможності на ринку як суттєвого чинника у мінімізації ризиків фінансової нестабільності. Запропонована реструктуризація також сприяє зміцненню довіри інвесторів, створюючи сприятливі умови для подальшого залучення капіталу, що дозволяє компанії краще адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та оперативно реагувати на ринкові виклики.

Запроваджені заходи відкривають можливості для ефективного ризик-менеджменту через диверсифікацію джерел доходу. Інвестування коштів у розширення інфраструктури, оновлення обладнання та інші проекти забезпечує зростання операційного доходу та виручки, мінімізуючи ризики залежності від одного сегмента діяльності. Додаткові стратегії, такі як валютний арбітраж, придбання ОВДП, депозити та інвестиції в нерухомість, сприяють створенню диверсифікованого інвестиційного портфеля. Це дозволяє компанії знизити фінансові ризики, забезпечити стабільний дохід із різних джерел і оптимально розподілити ресурси для підтримки фінансової ефективності та стійкого розвитку.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи були подані заходи вдосконалення структури капіталу підприємства, а також оцінка ефективності впровадження даних заходів. На підставі отриманих результатів можна зробити наступні висновки:

1. Оптимізація структури капіталу є ключовим фактором успіху підприємства. Правильне співвідношення власного та залученого капіталу забезпечує фінансову стійкість, підвищує прибутковість і дозволяє залучати додаткові інвестиції. Залучення стратегічного інвестора є ефективним способом зміцнення фінансового становища підприємства і отримання додаткових переваг. Для розрахунку необхідної суми капіталу можна скористатися спеціальними методиками, такими як аналіз коефіцієнтів ліквідності. Важливо забезпечити, щоб після залучення інвестицій підприємство відповідало встановленим нормам фінансової стійкості.

2. Було розраховано двома випадками суму необхідного капіталу. Розмір необхідного капіталу для збільшення коефіцієнта поточної ліквідності до нормативного значення (1,5-2,5) становив розмірі 5 537 500 тис.грн., для збільшення коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами до нормативного значення ($>0,1$) потрібно 11 477 805 тис. Грн.

3. Було розраховано показник WACC, який становив 48,61%, що є високим показником. Після оптимізації структури капіталом, з врахуванням, що обсяги реалізації та витрат залишаються на рівні 2022 року, WACC в 2023 році становив 33,89%, а в 2024 – 23,25%. Після цього було складено прогноз фінансових результатів, завдяки якому стало можливо розрахувати вартість капіталу в 2023 та 2024 рр, результатом стало зменшення WACC з 48,61% до 27,78%. Для того щоб дізнатися чи не переважить ціна додаткового залучення можливу вигоду від використання цих коштів було проведено перевірку економічної доцільності збільшення власного капіталу. Результатом стало зменшення ефекту фінансового важеля з 0,12 до 0,03 і збільшення до 0,05, тобто підприємство помітно зменшило свою залежність від позикових коштів та збільшило частку власного капіталу, що й було метою профілактики.

ВИСНОВКИ

В даній роботі було проведено дослідження щодо ефективної системи ризик-менеджменту в управлінні капіталом підприємства. Для досягнення мети дослідження було виконано наступні завдання: було вивчено теоретичні засади ризик-менеджменту та капіталу підприємства, визначено структуру та джерела формування капіталу, надана характеристика методам управління структурою капіталу та було визначено ризики капіталу та процес управління ними; було проведено дослідження фінансово-економічного стану підприємства, його фінансової стійкості, надана оцінка фінансовим ризикам в управлінні підприємством; було запропоновано шляхи вдосконалення управління структурою капіталу.

Основні науково-практичні результати дали змогу зробити такі висновки:

1. Глибоке розуміння природи капіталу та його структури є ключовим для успішного управління підприємством. Оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу, а також ефективна система управління ризиками дозволяють досягти фінансової стійкості, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити довгостроковий розвиток.

2. Сучасний бізнес функціонує в умовах високої невизначеності та мінливості, а капітал підприємства відіграє в цьому важливу роль захисника. Тому ефективне управління ризиками є стратегічно важливим для будь-якого підприємства. Завдяки розвитку технологій та нових підходів до управління, ризик-менеджмент перетворюється на проактивний інструмент, який дозволяє підприємствам не тільки реагувати на зміни, але й передбачати їх та використовувати як можливості для розвитку.

3. Проведений аналіз структури активів підприємства показав, що основну частину активів складає необоротний капітал, що є характерним для галузі телекомунікацій. Це пов'язано з високими інвестиціями в мережеву інфраструктуру, обладнання та ліцензії. Спостерігається тенденція збільшення активів. В 2022 році активи збільшилися на 13 357 863 тис. грн, в порівнянні з 2020 роком, основними статтями збільшення активів були: основні засоби, інші

необоротні активи, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, грошові кошти та їх еквіваленти.

Аналіз коефіцієнтів зносу, придатності, оновлення, вибуття та приросту основних засобів свідчить про загалом позитивну динаміку матеріального стану підприємства. Коефіцієнт придатності свідчить, що половина основних засобів залишається придатною для використання, отже підприємство більш-менш ефективно управляє життєвим циклом основних засобів. Збільшення коефіцієнта оновлення свідчить про інвестиції в модернізацію виробництва, а те, що коефіцієнт вибуття залишається меншим за коефіцієнт оновлення, вказує на збалансованість процесу оновлення основних засобів.

На основі проведеного аналізу коефіцієнтів оборотності можна зробити висновок про зниження ділової активності підприємства. Зменшення коефіцієнта оборотності активів свідчить про неефективне використання ресурсів. Погіршення управління дебіторською заборгованістю та збільшення залежності від кредиторської заборгованості вказують на проблеми з ліквідністю, що підтверджує аналіз ліквідності балансу, та потенційні труднощі з погашенням зобов'язань.

2022 рік був надзвичайно складним для ПрАТ "Київстар" та для всього телекомунікаційного ринку України через повномасштабне вторгнення, що пояснює стійку негативну динаміку всіх видів прибутковості підприємства, в порівнянні з 2020 роком: рентабельність активів знизилася на 13,04%, рентабельність основних засобів зменшилася на 26,19%, що сильно вплинуло і на саму рентабельність необоротних активів, яка знизилася на 11,28%; рівень валового прибутку, рівень прибутку від операційної діяльності та рівень чистого прибутку зменшилися на 8,42%, 11,38% та 10,05% відповідно.

Отже можна сказати, що фінансовий стан підприємства був нестабільним і в 2022 році погіршився.

4. Структура капіталу покращилася в 2022 році. Якщо до цього позиковий капітал підприємства займав більшу частину, то в 2022 році вже власний капітал

займав частку в 54,56% всього капіталу. Темпи росту власного капіталу були більшими за темпи росту позикового капіталу. Основну частину власного капіталу займає нерозподілений прибуток. Через те, що в 2022 році підприємство не стало виплачувати дивіденди нерозподілений прибуток збільшився майже у двічі. Зобов'язання підприємства мало форму коливань, про що свідчить збільшення збільшення одного виду зобов'язань та зменшення іншого.

Аналіз фінансової стійкості виявив, що підприємство не мало власних оборотних коштів, що призвело до встановлення нестійкого фінансового стану. Для покращення ситуації ПрАТ “Київстар” потрібно збільшувати власний капітал та оптимізувати необоротні активи, пропорційне збільшення власного та довгострокового капіталу зможе підняти фінансовий стан на рівень вище.

5. Аналіз фінансових ризиків підприємства показав, що найбільший вплив на капітал має валютний ризик. Через зміну обмінного курсу підприємство могло б отримати як збільшення прибутку, так і його зменшення. Аналіз ризику ліквідності показав, що ліквідності значно покращилася у 2022 році порівняно з попередніми роками, але все одно не достає до нормативного значення. Підприємству необхідно звернути увагу на ефективне використання грошових коштів та оптимізацію оборотних активів. Оцінка кредитного ризику показала, що рівень банкрутства підприємства змінився з “низького” до “середнього” за моделлю Альтмана. Для зменшення кредитного ризику підприємство розміщує грошові кошти та депозити у великих банках які розташовані в Україні і мають надійну репутацію.

6. Оптимізація структури капіталу є ключовим фактором фінансової стійкості підприємства. Для ПрАТ "Київстар" актуальним є питання залучення додаткових інвестицій для стабілізації фінансового стану та подальшого розвитку. Залучення стратегічного інвестора може забезпечити компанію не тільки фінансовими ресурсами, а й додатковими перевагами, такими як нові технології та досвід управління.

7. Було розраховано показник WACC, який становив 48,61%, що є високим показником. Після оптимізації структури капіталом, з врахуванням, що обсяги реалізації та витрат залишаються на рівні 2022 року, WACC в 2023 році становив 33,89%, а в 2024 – 23,25%. Після цього було складено прогноз фінансових результатів, завдяки якому стало можливо розрахувати вартість капіталу в 2023 та 2024 рр, результатом стало зменшення WACC з 48,61% до 27,78%. Для того щоб дізнатися чи не переважить ціна додаткового залучення можливу вигоду від використання цих коштів було проведено перевірку економічної доцільності збільшення власного капіталу. Результатом стало зменшення ефекту фінансового важеля з 0,12 до 0,03 і збільшення до 0,05, тобто підприємство помітно зменшило свою залежність від позикових коштів та збільшило частку власного капіталу, що й було метою профілактики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабайлов В., Левченко Я. УТОЧНЕННЯ СУТНОСТІ КАПІТАЛУ. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2021. № 27. С. 15. URL: <https://doi.org/10.30977/ppb.2226-8820.2021.27.15> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Бабайлов В., Курденко О. ВІД РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ДО РИЗИК-ЕКОНОМІКИ. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-46> (дата звернення: 14.11.2024).
3. Бедзай О. В. Трансформація фінансової звітності та її вплив на методіку аналізу ліквідності балансу. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2014. Вип. 44. С. 86–89.
4. Бездітко О. Є. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 43–49. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.3.6> (дата звернення: 25.10.2024).
5. Беренда Н. І., Редзюк Т. Ю., Ворона К. В. Управління структурою капіталу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19. Ч. 1. С. 14–18.
6. Білик М. Д. Бюджетування у системі фінансового планування. *Фінанси України*. 2003. № 3. С. 97–109.
7. Бланк І., Ситник Г. Управління фінансами підприємств : підр. для вищ. навч. закл. Київ : КНТЕУ, 2006. 779 с.
8. Боровик М. В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 65 с.
9. Гросул В. А., Усова М. О. Ризик: сутність, причини виникнення та основні види. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 58–64. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/176-9> (дата звернення: 20.09.2024).

10. Гура , Надія. 2023. “Облік та оподаткування в акціонерних товариствах в аспекті законодавчих змін”. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка* 1 (1 (222): 42-47. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/222-1/5>.

11. Дідух С. М., Федорова Т. С. Структура капіталу підприємства: теоретичні підходи та напрямки оптимізації в сучасних умовах. *Економіка та управління підприємствами*. 2022. С. 174-180

12. Домбровська С. О., Лапіна І. С. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку : монографія. Харків : "Діса плюс", 2020. 256 с.

13. Дрига С. Диспропорції в структурі капіталу підприємства та їх вплив на фінансові показники роботи підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 8 (48). С. 441–445.

14. Дуднєва Ю.Е., Антипцева О. Ю., Обиденнова Т. С. Вплив ресурсного забезпечення підприємств на проведення антикризових заходів. *Modern Economics*. 2019.№14. С. 200-205. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V14\(2019\)-31](https://doi.org/10.31521/modecon.V14(2019)-31).

15. Євтушевська О. О., Чернов К. І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. *Food Industry Economics*. 2020. Т. 12, № 3. URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v12i3.1812> (дата звернення: 5.05.2024).

16. Єпіфанова І. Ю., Дрозд І. В. Сучасні підходи до аналізу ефективності управління власним капіталом підприємства. *Економічний аналіз: зб. наук. Праць*. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. Том 19. № 2. С. 71-76.

17. Івченкова О. Ю., Літвиненко Ю. Д. Існуючі методи оптимізації фінансування інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 2. С. 55-58

18. Ізюмська В.А. Аналіз теоретичних підходів до визначення дефініції «капітал підприємства». *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-35> (дата звернення: 07.10.2022)

19. Кадацька А.М. Власний капітал сільськогосподарських підприємств, його значення та структура. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – Вип. 8. – 2018. – С.1122-1125.

20. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент». Дніпровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро : 2021. 224 с.

21. Капинос Ю. І., Кононенко А. І. Інвестиційна діяльність підприємства: оптимізація джерел фінансування та механізм управління. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості*: матеріали І Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Київ : КНУТД, 2020. С. 507-511. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/17505>

22. Клименюк М.М. Управління ризиками в економіці. Київ : Просвіт, 2017. 220 с.

23. Кулаковська Т. А. Методологія оцінювання ефективності використання позикового капіталу підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 82. С. 49-55. URL: http://bses.in.ua/journals/2023/82_2023/10.pdf

24. Лагунова І. А. Сутність та принципи концепції ризик-менеджменту. *Актуальні проблеми державного управління*. 2018. № 1 (53). С. 44-52.

25. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками : навчальний посібник. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. С. 256

26. Лемішко О. О. Концептуальні основи стійкого розвитку і вартості капіталу підприємств: аналітичний огляд. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економіка»*. 2016. Випуск 1 (47). С. 378– 382.

27. Макаренко Ю. П., Клименко Д. О. Формування оптимальної структури капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Економіка та*

держава. 2022. Вип. 1. С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.45> (дата звернення 20.07.2024).

28. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств від 28.07.2006 року. Центральна спілка споживчих товариств України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06>

29. Мороз В. М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент : навч. посібник для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків, 2018. 140 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/39143> (Дата звернення: 25.10.2024)

30. Мулик Т. О. Аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 95–103.

31. Погріщук Г. Б., Волощук Р. Є. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. *Економіка та держава*. 2020. №7. С. 16-23.

32. Пономарьов Д. Е. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 5. С. 53–58.

33. ПрАТ «Київстар». Фінансова звітність. URL: <https://kyivstar.ua/about/investors-and-shareholders/issuers>

34. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ № 73 від 07.02.2013. Редакція від 03.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

35. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Наказ М-ва фінансів України від 27.04.2000 № 92 : станом на 29 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 12.11.2024).

36. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" : Наказ М-ва фінансів України від 30.11.2001 № 559 : станом на 3 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> (дата звернення: 20.10.2024).

37. Рзаєва Т. Г. Фінансовий аналіз інвестиційної привабливості підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2021. № 5, т. 1. С. 270-273
38. Самура Ю. О. Ризик-менеджмент у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 732–738.
39. Сарана Л. А., Білан О. В., Бітюк І. М. Управління ризиками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. Вип. 2. С. 107–112.
40. Середницька Л. П., Васількова А. О. Аналіз ринку послуг мобільного зв'язку України. *Modern Economics*. № 12, 2018. С. 179-184. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V12\(2018\)-27](https://doi.org/10.31521/modecon.V12(2018)-27).
41. Сосновська О. О., Деденко Л. В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. *European Economic Journal*. 2019. № 1(3). С. 70-79.
42. Столяров В. Ф., Островський В. І. Основні фактори формування структури фінансового капіталу підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 2 (44). С. 87-94.
43. Стригуль Л. С. Теоретико-методичне забезпечення визначення фінансової стійкості підприємств різних організаційно-правових форм в умовах мінливого середовища. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 6. С. 64-67
44. Федулова І.В., П'ятницька Г.Т. Сигніфікація ризик-менеджменту, антикризового управління та комплаєнсу в управлінні фінансовою безпекою підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С.26–34.
45. Чайкіна А.О., Золотар К.В. Основи формування системи ризик-менеджменту на підприємстві. *Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність* : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-

конференції, 14 червня 2021 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. С. 47–48.

46. Чайкіна А.О., Колідуб К.М. Особливості впровадження ризик-менеджменту на українських підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2017. № 11. С. 454–459.

47. Череп А. В., Бугай В. З., Горбунова А. В. Фінансове планування: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2022. 291 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1181108/mod_resource/content/1/%D0%A4%D0%9F%20%D0%9D%D0%9F%2022.pdf

48. Чорній В. В., Гринчук Д. Р. Застосування ризик-менеджменту в конкурентоспроможності підприємства. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : II Міжнародна науково-практична конференція. 2021. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/230522> (дата звернення: 15.10.2024)

49. Швидка В. А. "Управління валютними ризиками комерційних банків під час воєнного стану в Україні." *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях*. Київський національний університет технологій та дизайну, 2024. С. 387-389.

50. Шевченко І. Особливості формування системи економічної безпеки підприємства. *Наука молода*. 2018. № 10. С. 178–181.

51. Шереметинська О. В., Тюха І. В., Тур О. В. Особливості управління ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Ефективна економіка*. 2022. Вип. 5. С. 52–58

52. Щербань О. Д., Насібова О. В., Сухоруков Р. В. Методи регулювання та оптимізації структури капіталу підприємства. *Економіка і держава*. 2017. С. 82–88.

53. Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 3(14). С. 284–289

54. Югас Е.Ф., Олексик О.І. Економічна сутність та види капіталу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2014 . Випуск 2(43). С.63-67

55. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства : економічний і фінансовий інструментарій : монографія. Львів : Каменяр, 2016. – 176 с

ДОДАТКИ

Консолідований баланс, 2020 року

Підприємство <u>Приватне акціонерне товариство «Київстар»</u> Територія <u>м. Київ, Шевченківський р-н</u> Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u> Вид економічної діяльності <u>Діяльність у сфері безпроводного електрозв'язку</u> Середня кількість працівників <u>3 698</u> Адреса, телефон <u>03113, м. Київ, вулиця Дегтярівська, будинок 53</u> тел.: <u>247-39-49</u> Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками) Складено (зробити позначку «x» у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
	За ЄДРПОУ	2020	12	31
	за КОАТУУ	21673832		
	за КОПФГ	8038900000		
	за КВЕД	230		
		61.20		

Консолідований баланс (Консолідований звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

АКТИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	10	8 162 427	8 260 891
первісна вартість	1001		13 306 477	14 355 215
накопичена амортизація	1002		(5 144 050)	(6 094 324)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11	596 471	930 046
Основні засоби	1010	8	12 094 876	13 859 465
первісна вартість	1011		27 245 338	31 010 330
знос	1012		(15 150 462)	(17 150 865)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	28	403 184	358 996
Інші необоротні активи	1090	12, 15	1 136 870	1 251 405
Усього за розділом I	1095		22 393 828	24 660 803

АКТИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
II. Оборотні активи				
Зпаси	1100		66 181	51 485
виробничі запаси	1101		50 867	46 183
товари	1104		15 314	5 302
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	13	718 654	663 670
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	13	69 589	87 980
з бюджетом	1135	13	54 824	74 203
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	377
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	13	4 999	1 610
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	14	1 056 593	1 339 380
Витрати майбутніх періодів	1170	15	98 043	123 898
Інші оборотні активи	1190		408	477
Усього за розділом II	1195		2 069 291	2 342 703
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		597	353
БАЛАНС	1300		24 463 716	27 003 859

Продовження додатку А

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	16	887 119	654 763
Капітал у дооцінках	1405		-	(107)
Додатковий капітал	1410		258 294	258 294
Емісійний дохід	1411		102 338	102 338
Резервний капітал	1415		132 933	132 933
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		12 778 642	10 362 394
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		(370 398)	-
Усього за розділом I	1495		13 686 590	11 408 277
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Пенсійні зобов'язання	1505		23 312	26 994
Довгострокові кредити банків	1510	17	-	3 870 638
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21, 22	2 286 801	2 934 811
Довгострокові забезпечення	1520	20	213 552	180 173
у тому числі з виплат персоналу	1521		4 598	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		2 523 665	7 012 616

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4	5
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	17	-	140 416
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		-	-
товари, роботи, послуги	1615	18	1 148 712	1 442 750
розрахунками з бюджетом	1620	19	945 802	1 033 642
у тому числі з податку на прибуток	1621	28	618 819	653 515
розрахунками зі страхування	1625		-	-
розрахунками з оплати праці	1630		7 127	9 508
одержаними авансами	1635	22	692 723	744 678
розрахунками з учасниками	1640	16	3 484 063	3 096 916
Поточні забезпечення	1660	20	105 929	100 321
Доходи майбутніх періодів	1665	22	650 784	727 845
Інші поточні зобов'язання	1690	21	1 218 321	1 286 890
Усього за розділом III	1695		8 253 461	8 582 966
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
	1700		-	-
БАЛАНС	1900		24 463 716	27 003 859

Консолідований баланс, 2021 року

Підприємство <u>Приватне акціонерне товариство «Київстар»</u> Територія <u>м. Київ, Шевченківський р-н</u> Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u> Вид економічної діяльності <u>Діяльність у сфері безпровідного електрозв'язку</u> Середня кількість працівників <u>3 817</u> Адреса, телефон <u>03113, м. Київ, вулиця Дегтярівська, будинок 53</u> тел.: <u>247-39-49</u> Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками) Складено (зробити позначку «x» у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
	2021	12	31	
	За ЄДРПОУ	21673832		
	за КОАТУУ	8038900000		
	за КОПФГ	230		
за КВЕД	61.20			
				X

Консолідований баланс (Консолідований звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2021 р.
Форма № 1

Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	10	8 397 143	8 585 369
первісна вартість	1001		14 491 467	15 660 541
накопичена амортизація	1002		(6 094 324)	(7 075 172)
Незавершені капітальні інвестиції	1005		-	-
Основні засоби	1010	8,9	14 653 259	16 321 214
первісна вартість	1011		31 804 124	34 626 916
знос	1012		(17 150 865)	(18 305 702)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	27	358 996	144 046
Інші необоротні активи	1090	11, 14	1 251 405	1 568 479
Усього за розділом I	1095		24 660 803	26 619 108

АКТИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
II. Оборотні активи				
Товарно-матеріальні запаси	1100		51 485	37 506
виробничі запаси	1101		46 183	37 476
товари	1104		5 302	30
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	12	663 670	873 680
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	12	87 980	150 464
з бюджетом	1135	12	74 203	75 158
у тому числі з податку на прибуток	1136		377	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	12	1 610	5 548
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	13	1 339 380	1 773 866
Витрати майбутніх періодів	1170	11,14	123 898	195 233
Інші оборотні активи	1190		477	2 299
Усього за розділом II	1195		2 342 703	3 113 754
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		353	72 309
БАЛАНС	1300		27 003 859	29 805 171

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15	654 763	654 763
Капітал у дооцінках	1405		(107)	-
Додатковий капітал	1410		258 294	258 294
Емісійний дохід	1411	15	102 338	102 338
Резервний капітал	1415		132 933	132 933
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		10 362 394	11 408 060
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		11 408 277	12 454 050
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Пенсійні зобов'язання	1505		26 994	24 277
Довгострокові кредити банків	1510	16	3 870 638	6 934 336
Інші довгострокові зобов'язання	1515	20	2 934 811	3 681 646
Довгострокові забезпечення	1520	19	180 173	315 052
у тому числі з виплат персоналу	1521		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		7 012 616	10 955 311

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	16	140 416	59 781
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610		-	-
товари, роботи, послуги	1615	17	1 442 750	1 946 661
розрахунками з бюджетом	1620	18, 27	1 033 642	1 124 827
у тому числі з податку на прибуток	1621	27	653 515	660 811
розрахунками зі страхування	1625		-	-
розрахунками з оплати праці	1630		9 508	12 370
одержаними авансами	1635	21	744 678	851 597
розрахунками з учасниками	1640	15	3 096 916	-
Поточні забезпечення	1660	19	100 321	185 997
Доходи майбутніх періодів	1665	21	727 845	788 435
Інші поточні зобов'язання	1690	20	1 286 890	1 426 142
Усього за розділом III	1695		8 582 966	6 395 810
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
БАЛАНС	1900		27 003 859	29 805 171

Консолідований баланс, 2022 року

	Дата (рік, місяць, число)	Коди
Підприємство <u>Приватне акціонерне товариство «Київстар»</u>	за ЄДРПОУ	2022 12 31
Територія <u>м. Київ, Шевченківський р-н</u>	за КОАТУУ	21673832
Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u>	за КОПФГ	8038900000
Вид економічної діяльності <u>Діяльність у сфері безпроводного електрозв'язку</u>	за КВЕД	230
Середня кількість працівників <u>3 675</u>		61.20
Адреса, телефон <u>03113, м. Київ, вулиця Дегтярівська, будинок 53</u> тел.: <u>247-39-49</u>		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		
за міжнародними стандартами фінансової звітності		X

Консолідований баланс (Консолідований звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

АКТИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	10	8 585 369	8 630 036
первісна вартість	1001		15 660 541	16 257 422
накопичена амортизація	1002		(7 075 172)	(7 627 386)
Незавершені капітальні інвестиції	1005		-	-
Основні засоби	1010	8,9	16 321 214	19 284 011
первісна вартість	1011		34 626 916	38 724 432
знос	1012		(18 305 702)	(19 440 421)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	27	144 046	123 734
Гудвіл	1055	33	-	412 169
Інші необоротні активи	1090	11, 14	1 568 479	3 207 648
Усього за розділом I	1095		26 619 108	31 657 598

АКТИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
II. Оборотні активи				
Товарно-матеріальні запаси	1100		37 506	65 126
виробничі запаси	1101		37 476	65 123
товари	1104		30	3
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	12	873 680	2 821 154
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	12	150 464	241 264
з бюджетом	1135	12	75 158	63 711
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	12	5 548	26 174
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	13	1 773 866	4 702 238
Витрати майбутніх періодів	1170	11,14	195 233	189 676
Інші оборотні активи	1190	11	2 299	481 722
Усього за розділом II	1195		3 113 754	8 591 065
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		72 309	113 059
БАЛАНС	1300		29 805 171	40 361 722

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15	654 763	654 763
Капітал у дооцінках	1405		-	-
Додатковий капітал	1410		258 294	266 282
Емісійний дохід	1411	15	102 338	102 338
Резервний капітал	1415		132 933	132 933
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		11 408 060	20 910 767
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Власний капітал, що належить власникам Групи			12 454 050	21 964 745
Частка неконтролюючих акціонерів	1490		-	56 377
Усього за розділом I	1495		12 454 050	22 021 122
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Пенсійні зобов'язання	1505		24 277	29 735
Довгострокові кредити банків	1510	16	6 934 336	1 411 880
Інші довгострокові зобов'язання	1515	20	3 681 646	6 344 485
Довгострокові забезпечення	1520	19	315 052	236 275
у тому числі з виплат персоналу	1521		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		10 955 311	8 022 375

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	16	59 781	777 428
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610		-	-
товари, роботи, послуги	1615	17	1 946 661	3 657 837
розрахунками з бюджетом	1620	18	1 124 827	1 024 864
у тому числі з податку на прибуток	1621	27	660 811	517 045
розрахунками зі страхування	1625		-	-
розрахунками з оплати праці	1630		12 370	12 676
одержаними авансами	1635	21	851 597	968 045
розрахунками з учасниками	1640		-	-
Поточні забезпечення	1660	19	185 997	176 864
Доходи майбутніх періодів	1665	21	788 435	848 768
Інші поточні зобов'язання	1690	20	1 426 142	2 851 743
Усього за розділом III	1695		6 395 810	10 318 225
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
	1700		-	-
БАЛАНС	1900		29 805 171	40 361 722

Додаток Д

Консолідований звіт про фінансові результати, 2020 року

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Київстар»
(найменування)

Дата (рік, місяць,
число)
За ЄДРПОУ

Коди		
2020	12	31
21673832		

Консолідований звіт про фінансові результати (Консолідований звіт про сукупний дохід)

за 2020 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23	25 041 947	22 274 923
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	25	(8 506 957)	(7 753 253)
Валовий:				
прибуток	2090		16 534 990	14 521 670
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	24	195 547	130 852
Адміністративні витрати	2130	25	(1 686 913)	(1 423 025)
Витрати на збут	2150	25	(1 967 636)	(1 956 401)
Інші операційні витрати	2180	25	(65 795)	(605 173)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		13 010 193	10 667 923
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	26	50 022	332 973
Інші доходи	2240	27	49 733	28 056
Фінансові витрати	2250	26	(429 826)	(344 745)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	27	(111 887)	(71 949)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		12 568 235	10 612 258
збиток	2295		-	-
Витрати з податку на прибуток	2300	28	(2 246 182)	(1 674 104)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		10 322 053	8 938 154
збиток	2355		-	-

Продовження додатку Д

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
(Дооцінка) уцінка необоротних активів	2400		-	-
(Дооцінка) уцінка фінансових інструментів	2405		(107)	-
Накопичені курсові різниці	2410		-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		-	-
Інший сукупний дохід	2445		-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		(107)	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		(107)	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		10 321 946	8 938 154

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Матеріальні затрати	2500	25	161 294	111 271
Витрати на оплату праці	2505	25	1 709 248	1 419 434
Відрахування на соціальні заходи	2510	25	312 569	244 057
Амортизація	2515	25	3 979 062	3 160 134
Інші операційні витрати	2520	25	6 065 128	6 802 956
Всього	2550		12 227 301	11 737 852

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Середньорічна кількість простих акцій	2600		-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650		-	-

Коментар: Частина IV. Розрахунок показників прибутковості акцій не заповнюється тому, що акції Компанії не продаються та не купуються на фондових біржах. Детальна інформація подана в Примітці 16.

Підписано і затверджено до випуску від імені керівництва Групи 9 квітня 2021 року:

Президент

Олександр Валерійович Комаров

Головний бухгалтер

Олена Михайлівна Ксеніч

Додаток Е

Консолідований звіт про фінансові результати, 2021 року

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Київстар»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2021	12	31
21673832		

Консолідований звіт про фінансові результати (Консолідований звіт про сукупний дохід)

за 2021 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22	28 560 023	25 041 947
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	24	(9 659 819)	(8 506 957)
Валовий:				
прибуток	2090		18 900 204	16 534 990
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	23	224 587	195 547
Адміністративні витрати	2130	24	(1 869 626)	(1 686 913)
Витрати на збут	2150	24	(2 362 458)	(1 967 636)
Інші операційні витрати	2180	24	(108 778)	(65 795)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		14 783 929	13 010 193
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	25	51 851	50 022
Інші доходи	2240	26	246 013	49 733
Фінансові витрати	2250	25	(967 105)	(429 826)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	26	(170 161)	(111 887)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		13 944 527	12 568 235
збиток	2295		-	-
Витрати з податку на прибуток	2300	27	(2 667 140)	(2 246 182)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		11 277 387	10 322 053
збиток	2355		-	-

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
(Дооцінка) уцінка необоротних активів	2400		-	-
(Дооцінка) уцінка фінансових інструментів	2405		107	(107)
Накопичені курсові різниці	2410		-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		-	-
Інший сукупний дохід	2445		-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		107	(107)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		107	(107)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		11 277 494	10 321 946

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Матеріальні затрати	2500	24	71 666	161 294
Витрати на оплату праці	2505	24	2 022 430	1 709 248
Відрахування на соціальні заходи	2510	24	391 643	312 569
Амортизація	2515	24	4 414 491	3 979 062
Інші операційні витрати	2520	24	7 100 451	6 065 128
Всього	2550		14 000 681	12 227 301

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Середньорічна кількість простих акцій	2600		-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650		-	-

Коментар: Частина IV. Розрахунок показників прибутковості акцій не заповнюється тому, що акції Компанії не продаються та не купуються на фондових біржах. Детальна інформація подана в Примітці 15.

Підписано і затверджено до випуску від імені керівництва Групи ___ травня 2022 року:

Президент

Олександр Валерійович Комаров

Головний бухгалтер

Олена Михайлівна Ксеніч

Консолідований звіт про фінансові результати, 2022 року

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Київстар»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2022	12	31
21673832		

Консолідований звіт про фінансові результати (Консолідований звіт про сукупний дохід)

за 2022 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22	30 917 299	28 560 023
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	24	(13 095 996)	(9 827 109)
Валовий:				
прибуток	2090		17 821 303	18 732 914
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	23	259 836	224 587
Адміністративні витрати	2130	24	(2 371 222)	(1 869 626)
Витрати на збут	2150	24	(2 562 841)	(2 362 458)
Інші операційні витрати	2180	24	(603 779)	(111 168)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		12 543 297	14 614 249
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	25	156 307	51 851
Інші доходи	2240	26	236 816	246 013
Фінансові витрати	2250	25	(1 226 928)	(967 105)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270		(17 226)	(481)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		11 692 266	13 944 527
збиток	2295		-	-
Витрати з податку на прибуток	2300	27	(2 194 742)	(2 667 140)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		9 497 524	11 277 387
збиток	2355		-	-
Прибуток, що належить:				
Власникам Групи			9 502 707	11 277 387
Частка неконтролюючих акціонерів			(5 183)	-
Прибуток за рік			9 497 524	11 277 387

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
(Дооцінка) уцінка необоротних активів	2400		-	-
(Дооцінка) уцінка фінансових інструментів	2405		-	107
Накопичені курсові різниці	2410		-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		-	-
Інший сукупний дохід	2445		-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		-	107
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		-	107
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		9 497 524	11 277 494
Сукупний дохід, що належить:				
Власникам Групи			9 502 707	11 277 387
Частка неконтролюючих акціонерів			(5 183)	-
Всього			9 497 524	11 277 387

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Матеріальні затрати	2500	24	76 955	71 666
Витрати на оплату праці	2505	24	2 833 815	2 022 430
Відрахування на соціальні заходи	2510	24	500 823	391 643
Амортизація	2515	24	4 833 547	4 414 491
Інші операційні витрати	2520	24	10 388 698	7 270 131
Всього	2550		18 633 838	14 170 361

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Середньорічна кількість простих акцій	2600		-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650		-	-

Коментар: Частина IV. Розрахунок показників прибутковості акцій не заповнюється тому, що акції Компанії не продаються та не купуються на фондових біржах. Детальна інформація подана в Примітці 15.

Підписано і затверджено до випуску від імені керівництва Групи 13 липня 2023 року:

Президент

Олександр Валерійович Комаров

Головний бухгалтер

Олена Михайлівна Ксеніч

Додаток И

Консолідований звіт про власний капітал, 2020 року

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Київстар»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
За ЄДРПОУ

Коди		
2020	12	31
21673832		

Консолідований звіт про власний капітал
за 2020 рік
Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	887 119	-	258 294	132 933	12 778 642	-	(370 398)	13 686 590
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	887 119	-	258 294	132 933	12 778 642	-	(370 398)	13 686 590
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	10 322 053	-	-	10 322 053
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	(107)	-	-	-	-	-	(107)
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	(12 600 259)	-	-	(12 600 259)
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	(232 356)	-	-	-	(138 042)	-	370 398	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	(232 356)	(107)	-	-	(2 416 248)	-	370 398	(2 278 313)
Залишок на кінець року	4300	654 763	(107)	258 294	132 933	10 362 394	-	-	11 408 277

Підписано і затверджено до випуску від імені керівництва Групи 9 квітня 2021 року:

Президент

Олександр Валерійович Комаров

Головний бухгалтер

Олена Михайлівна Коєніч

Додаток К

Консолідований звіт про власний капітал, 2021 року

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Київстар»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
За ЄДРПОУ

Коди		
2021	12	31
21673832		

Консолідований звіт про власний капітал

за 2021 рік
Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4090	654 763	(107)	258 294	132 933	10 362 394	-	-	11 408 277
Коригування на:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	654 763	(107)	258 294	132 933	10 362 394	-	-	11 408 277
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	11 277 387	-	-	11 277 387
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	107	-	-	-	-	-	107
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	(10 231 721)	-	-	(10 231 721)
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частин в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	107	-	-	1 045 666	-	-	1 045 773
Залишок на кінець року	4300	654 763	-	258 294	132 933	11 408 060	-	-	12 454 050

Підписано і затверджено до випуску від імені керівництва Групи ___ травня 2022 року:

Президент

Олександр Валерійович Комаров

Головний бухгалтер

Олена Михайлівна Ксенін

Додаток Л

Консолідований звіт про власний капітал, 2022 року

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Київстар»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2022	12	31
21673832		

Консолідований звіт про власний капітал

за 2022 рік
Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Разом	Частка неконтролюючих акціонерів	Всього капіталу
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	4000	654 763	-	258 294	132 933	11 408 060	-	12 454 050	-	12 454 050
Коригування на:										
Зміну облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	654 763	-	258 294	132 933	11 408 060	-	12 454 050	-	12 454 050
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	9 502 707	-	9 502 707	(5 183)	9 497 524
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:										
Виплати власникам (розподіл дивідендів)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Разом	Частка неконтролюючих акціонерів	Всього капіталу
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:										
Внески до капіталу	4240	-	-	2 966	-	-	-	2 966	-	2 966
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:										
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка неконтролюючих акціонерів при придбанні дочірньої компанії									61 560	61 560
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	5 022	-	-	-	5 022	-	5 022
Разом змін у капіталі	4295	-	-	7 988	-	9 502 707	-	9 510 695	56 377	9 567 072
Залишок на кінець року	4300	654 763	-	266 282	132 933	20 910 767	-	21 964 745	56 377	22 021 122

Підписано і затверджено до випуску від імені керівництва Групи 13 липня 2023 року:

Президент

Олександр Валерійович Комаров

Головний бухгалтер

Олена Михайлівна Коєнч

Додаток М

Примітки до консолідованої фінансової звітності: Рух за статтями основних засобів, 2020 року

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі:			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	одержані за орендою		передані в оперативну оренду	
															первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100	44 684	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44 684	-	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будівлі, споруди та передавальні пристрої*	120	5 059 466	1 378 437	1 281 266	-	-	227 415	46 210	721 104	-	-	-	6 113 317	2 053 331	3 970 437	1 014 801	-	-
Машини та обладнання	130	21 886 326	13 634 229	3 328 791	-	-	597 576	577 196	1 919 488	28 011	-	-	24 617 541	15 004 532	-	-	-	-
Транспортні засоби	140	210 358	130 163	87 462	-	-	114 402	109 806	55 678	-	-	-	183 418	76 035	162 676	62 129	-	-
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	123	43	-	-	-	-	-	24	-	-	-	123	67	-	-	-	-
Тварини	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Багаторічні насадження	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші основні засоби	180	44 381	7 590	6 866	-	-	-	-	9 310	-	-	-	51 247	16 900	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природні ресурси	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тара і тарні матеріали	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Предмети прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні матеріальні активи	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього	260	27 245 338	15 150 462	4 704 385	-	-	939 393	733 212	2 705 604	28 011	-	-	31 010 330	17 150 865	4 133 113	1 076 930	-	-

Додаток Н

Примітки до консолідованої фінансової звітності: Рух за статтями основних засобів, 2021 року

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Внутрішні переміщення за рік		Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі: Активи у формі права користування		
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісною (переоціненою) вартістю	зносу			первісна (переоцінена) вартість	знос	первісною (переоціненою) вартістю	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Земельні ділянки	100	44 684	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44 684	-	-	-	
Інвестиційна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Будівлі, споруди та передавальні пристрої*	120	6 113 317	2 053 331	1 132 936	589 117	488 600	792 748	-	67 714	-	-	-	6 724 850	2 357 479	4 521 308	1 204 570	
Машини та обладнання	130	24 617 541	15 004 532	-	1 898 061	1 569 277	2 411 277	64 467	4 028 042	(4 808)	(157 121)	(85 165)	26 590 401	15 821 026	-	-	
Транспортні засоби*	140	183 418	76 035	38 043	34 363	31 255	55 649	-	9 224	4 808	-	-	196 322	105 237	166 356	80 632	
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	123	67	-	12	9	25	-	-	-	-	-	111	83	-	-	
Тварини	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Багаторічні насадження	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Інші основні засоби	180	51 247	16 900	-	-	-	4 977	-	390	-	-	-	51 637	21 877	-	-	
Бібліотечні фонди	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Природні ресурси	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Тара і тарні матеріали	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Предмети прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Інші необоротні матеріальні активи	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Капітальне будівництво - капіталізовані роботи	280	186 473	-	1 351 045	1 523	-	-	-	(1 350 492)	-	-	-	185 503	-	-	-	
Капітальне будівництво - придбання основних засобів	290	607 321	-	3 109 981	113 196	-	-	15 820	(2 754 878)	-	-	-	833 408	-	-	-	
Всього		31 804 124	17 150 865	5 632 005	2 636 272	2 089 141	3 264 676	80 287	-	-	-	(157 121)	(85 165)	34 626 916	18 305 702	4 687 664	1 285 202

Додаток П

Примітки до консолідованої фінансової звітності: Рух за статтями основних засобів, 2022 року

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Внутрішні переміщення за рік		Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі: Активи у формі права користування			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	зносу			первісна (переоцінена) вартість	знос	первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Земельні ділянки	100	44 684	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44 684	-	-	-		
Інвестиційна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Будівлі, споруди та передавальні пристрої*	120	6 724 850	2 357 479	5 182 616	3 019 949	252 119	1 119 618	136 503	18 863	(2 018)	-	-	11 624 380	3 359 463	9 405 464	2 080 513		
Машини та обладнання	130	26 590 401	15 821 026	-	3 011 417	2 740 666	2 321 723	750 875	2 511 137	2 155	(372 304)	(227 655)	25 717 817	15 927 458	-	-		
Транспортні засоби*	140	196 322	105 237	12 299	31 799	30 245	50 609	-	(164)	(137)	-	-	176 658	125 464	164 148	114 681		
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	111	83	-	111	103	21	-	24	-	-	-	24	1	-	-		
Тварини	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Багаторічні насадження	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Інші основні засоби	180	51 637	21 877	-	-	-	4 864	1 294	-	-	-	-	51 637	28 035	-	-		
Бібліотечні фонди	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Природні ресурси	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Тара і тарні матеріали	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Предмети прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Інші необоротні матеріальні активи	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Капітальне будівництво - капіталізовані роботи	280	185 503	-	1 084 767	541	-	-	12 003	(1 130 489)	-	-	-	127 237	-	-	-		
Капітальне будівництво - придбання основних засобів	290	833 408	-	1 586 284	1 721	-	-	36 605	(1 399 371)	-	-	-	981 995	-	-	-		
Всього		34 626 916	18 305 702	7 865 966	3 347 538	3 023 133	3 496 835	937 280				(372 304)	(227 655)	38 724 432	19 440 421	9 569 612	2 195 194	